

**Effekten og oplevet udbytte af deltagelse i
voksen-, efter- og videreuddannelse på individniveau**

af

Jens Clausen, akf
Anne Larson, Danmarks Pædagogiske Universitet
Michael Rosholm, akf & Aarhus Universitet
Lars Skipper, akf

akf forlaget
marts 2006

Forord

Akf har i samarbejde med DPU på foranledning af Trepartsudvalg om Livslang Opkvalificering og Uddannelse for Alle på Arbejdsmarkedet gennemført en række undersøgelser af det danske voksen- og efteruddannelsessystem (VEU). Målet har været at bidrage med indsigt ind i et komplekst system med mange brugere og kurser.

Undersøgelsesresultater fremlægges i følgende rapporter:

1. *Læse-stave-svages brug af VEU* af Torben Pilegaard Jensen m.fl.
2. *Analyse vedrørende voksen-, efter- og videreuddannelse: Brugerundersøgelse* af Bjørg Colding m.fl.
3. *Effekten og oplevet udbytte af deltagelse i voksen-, efter-, og videreuddannelse på individniveau* af Jens Clausen (akf), Anne Larson (DPU), Michael Rosholm (akf og Aarhus Universitet) og Lars Skipper (akf), som er den foreliggende publikation.

I denne belyses effekterne af deltagelse i VEU for brugerne på efterfølgende løn og beskæftigelse koblet med en analyse af deltagernes subjektive/oplevede udbytte af kursusdeltagelsen. Rapporten er udarbejdet af forskningsassistent Jens Clausen, akf, adjunkt Anne Larson, DPU professor Michael Rosholm, akf og Aarhus Universitet, samt forsker Lars Skipper, akf.

Vi ønsker at sige de deltagende medlemmer af sekretariat under Tre-partsudvalget mange tak for deres bidrag til undersøgelsens gennemførelse. En speciel tak til fuldmægtig Claus H. Frederiksen, Finansministeriet for mange nyttige uddybende diskussioner og hjælp til fremskaffelse af al nødvendig dokumentation.

Lars Skipper
Marts 2006

Indhold

1 Sammenfatning	7
2 Indledning	11
3 Supplerende litteraturoversigt	14
4 Generelt oplevet udbytte af deltagelse i uddannelse opdelt på forskellige typer af udbytte	16
4.1 Forskellige grupper oplevede udbytte af deltagelse i VEU.....	18
4.2 Oplevet udbytte af forskellige typer af uddannelse	25
4.3 Betydningen af længden på uddannelsesforløbet	30
5 Data og forklarende variable	33
5.1 Population og deltagelse i VEU	33
5.2 Forklarende variable.....	41
5.3 Data for år 2000	47
6 Økonometrisk metode	58
6.1 Metode: Evalueringsproblemet og matching.....	58
6.2 Valg af estimator ved VEU-evaluering	62
6.3 Praktisk implementering af VEU-studiet	63
7 Resultater	66
7.1 Resultater af matching-analysen for Almen VEU.....	67
7.2 Resultater af matching analysen for Erhvervsrettede VEU.....	69

7.3 Resultater af matching-analysen for Videregående VEU	73
7.4 Resultater af matching-analysen for private kurser	76
8 Konklusion og diskussion	77
 Bilag	
1 Tabeller	80
 Litteratur	 108
 English Summary	 111
 Noter	 116

1 Sammenfatning

Formålet med denne analyse er at undersøge effekter og oplevet udbytte af deltagelse i voksen-, efter- og videreuddannelse (VEU). Effekten måles på efterfølgende beskæftigelse, løn og uddannelsesaktivitet, og analyserne foretages med udgangspunkt i registerbaserede oplysninger fra Danmarks Statistik. Analysen af oplevet udbytte bygger på Brugersurvey 2004, som er gennemført i perioden februar til maj 2005. I alt 8.599 personer er blevet interviewet, svarende til en svarprocent på 59,5. Data fra Brugersurvey 2004 er i analysen blevet vægtet for at tage højde for over- og underrepræsentation af bestemte grupper blandt de interviewede. Der fokuseres i denne del af analysen primært på de oplevede effekter i relation til arbejde og fortsat uddannelse.

Baggrunden for analyserne er, at Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet har finansieret en række analyser, som alle omhandler forskellige aspekter af VEU. Trepartsudvalget har til opgave at tilvejebringe grundlaget for videre drøftelser mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter om mulighederne for at fremme en målsætning om livslang opkvalificering og uddannelse for alle. Denne rapport omhandler en af disse analyser og indgår således som baggrundsmateriale for Trepartsudvalget.

Begrundelsen for at analysere dette emne er især en opmærksomhed på de krav, som øget globalisering og den teknologiske udvikling stiller til den danske arbejdsstyrke. Her er VEU et oplagt instrument til forbedring af arbejdsstyrkens kvalifikationsniveau. Som følge heraf ville man forvente, at de, der deltager i VEU, skulle være bedre i stand til at fastholde deres beskæftigelse end de, der ikke deltager, idet de skulle være bedre i stand til

at honorere de krav, som forandringerne på arbejdsmarkedet stiller til arbejdskraften. Desuden vil man ud fra klassisk humankapital-argumentation om lønnens afhængighed af produktiviteten (Becker 1964) forvente, at medarbejdere, som har deltaget i VEU – for så vidt deltagelse i VEU fører til øget produktivitet – er i stand til at oppebære en højere timeløn. Endelig vil man forvente, at deltagelse i VEU gør det lettere at deltage i VEU i fremtiden, og dette aspekt er naturligvis vigtigt, når effekterne på løn og beskæftigelse skal kvantificeres. Derudover kan deltagelse i VEU, som jo for en stor dels vedkommende er offentligt finansieret, generere nogle incitamenter for virksomheden til at holde på medarbejderen. Derfor kan det tænkes, at eventuelle lønstigninger ikke udmøntes øjeblikkeligt efter endt VEU-deltagelse, men først efter en periode. Dette motiverer en analyse, som observerer effekterne over en længere periode efter endt VEU-deltagelse. I denne rapport analyserer vi effekterne af VEU-deltagelse op til syv år efter et påbegyndt VEU-forløb.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at vi kun analyserer effekter på individniveau, og at vi derved ignorerer generelle effekter. Derfor kan de fundne/målte effekter på individniveau ikke umiddelbart overføres til samfundsniveau.

Det kan for eksempel tænkes, at deltagelse i VEU faktisk forøger den deltagendes produktivitet, og at der er andre positive effekter forbundet hermed, for eksempel afsmitning, videregivelse af lærdom, teambaserede bonusaflønningsystemer osv. Det kunne betyde, at produktiviteten hos hele medarbejderstaben vokser – eller at den vokser for et team, hvor nogle har deltaget i VEU og andre ikke har – og at man derfor undervurderer individuelle effekterne. Dette betyder imidlertid ikke, at VEU-effekten ikke kan observeres, men den må i stedet findes på virksomhedssiden.

Der kan desuden være makroøkonomiske effekter, som ikke fanges af denne analyse. For eksempel kan VEU føre til øget konkurrence på arbejdsmarkedet i form af en større og/eller bedre kvalificeret arbejdsstyrke. Sådanne effekter vil være uhyre vanskelige at måle, både i denne og i øvrige analyser. I det omfang VEU-deltagelse indebærer negative effekter, eksempelvis i form af crowding-out af ikke-deltagerne, vil eventuelle positive individuelle effekter for deltagerne endvidere overvurdere den samlede samfundsøkonomiske gevinst ved VEU.

Endelig skal vi gøre opmærksom på, at vi evaluerer effekten af deltagelse *blandt de, som deltager*. Vores resultater vedrører altså ene og alene den population af danskere, der deltog i VEU i 1996 hhv. 2000. De fundne resultater kan altså ikke umiddelbart overføres til andre dele af befolkningen uden yderligere antagelser.

På grund af disse problemstillinger er det naturligvis vigtigt at sammenstille denne evaluering med effektmålinger på virksomhedssiden og i det hele taget med de øvrige rapporter under dette udredningsprogram for at opnå et så komplet billede af konsekvenserne af VEU som muligt.

Oplysningerne om VEU-deltagelse stammer fra Danmarks Statistiks kursistregister, som er sammenkørt med IDA (Integrerede Database for Arbejdsmarkedsforskning) for at kunne få forskellige typer af baggrundsoplysninger med om deltagere og ikke-deltagere i VEU. Effekterne på de ovenfor nævnte udfaldsvariabler; beskæftigelsesomfang, løn og studieårstilvækst, er beregnet ved hjælp af »matching«-metoden. Denne metode går kort fortalt ud på at finde en identisk »tvilling« blandt gruppen af personer, som *ikke* deltager i VEU, for hver person, der deltager i VEU. En sådan findes i praksis naturligvis ikke, men så anvendes i stedet den ikke-deltager, som ligner deltageren mest. Herved matches deltagere og ikke-deltagere med hensyn til baggrundskaraktistika.

Der sondres i udredningen mellem tre typer af VEU; almene uddannelser, erhvervsrettede uddannelser til og med EUD-niveau og uddannelser på videregående niveau. Desuden er den registerbaserede del af analysen udvidet til også at omfatte private kurser for år 2000. Dette gælder også for analysen af de oplevede effekter, der tillige indeholder en redegørelse for oplevede udbytte af kurser internt i virksomheden.

Hovedresultater

Rapportens hovedkonklusioner er, at for alle tre hovedtyper af VEU generes der – som følge af deltagelse – *yderligere* deltagelse hos den enkelte senere hen. Dette er især tilfældet for de almene og videregående kurser. Deltagelse i erhvervsrettede uddannelsesforløb synes at påvirke beskæftigelsesomfanget positivt, men giver sig ikke udslag i timelønnen. Det omvendte er tilfældet med videregående uddannelser: Her resulterer deltagelse i en højere timeløn, men ikke i nogen større tilknytning til arbejds-

markedet. Endelig er deltagelse i almene kurser sammenfaldende med et fald i både beskæftigelse og lønindkomsten hos den enkelte deltager.

Deltagere i VEU synes især at opleve betydning på det faglige og direkte arbejdsrelaterede område og i forhold til at give lyst til mere uddannelse, hvilket svarer nøje til de fundne realiserede effekter. De fleste interviewpersoner oplever at have fået et fagligt udbytte af deres deltagelse i VEU. Således oplyser 77%, at de i større eller mindre grad har fået gode faglige kvalifikationer af at deltage i VEU. Hovedparten af de VEU-aktiviteter, der indgår i analysen, har et fagligt sigte, og deltagerne i forløbene oplever også ofte, at de får et fagligt udbytte af deres deltagelse. Langt de fleste, der har deltaget i VEU, oplever desuden, at de har fået nogle færdigheder/en viden, som de kan bruge i forbindelse med arbejdet.

2 Indledning

Formålet med denne analyse er at tilvejebringe viden om effekter og oplevet udbytte af deltagelse i voksen-, efter- og videreuddannelse (VEU) for de, som deltager i disse aktiviteter. For så vidt angår effektstudiet, måles effekten på det efterfølgende beskæftigelsesomfang, lønnen, samt efterfølgende studieårstilvækst, altså fremtidige uddannelsesaktiviteter. Disse analyser foretages med udgangspunkt i registerbaserede oplysninger fra en 10% repræsentativ stikprøve af befolkningen fra Danmarks Statistik. Analysen af oplevet udbytte bygger på Brugersurvey 2004, gennemført i perioden februar til maj 2005. I alt 8.599 personer er her blevet interviewet, svarende til en svarprocent på 59,5. Data fra Brugersurvey 2004 er i analysen blevet vægtet for at tage højde for over- og underrepræsentation af bestemte grupper blandt de interviewede. Der fokuseres i denne del af analysen primært på de oplevede effekter i relation til arbejde og fortsat uddannelse.

Som nævnt ovenfor i sammenfatningen opdeles de offentligt udbudte VEU-kurser her i tre kategorier; almene, erhvervsrettede, og videregående. For alle tre kursustyper gælder det, at for den analyserede periode, 1996 og 2000, vil kursusdeltagere, for langt de flestes vedkommende, kunne udløse offentligt finansieret godtgørelse under deltagelse¹. For almene og videregående kurser udbetales compensationen som Statens VoksenUddannelsesstøtte (SVU), mens den for erhvervsrettede kurser kaldes VEU-godtgørelse.

I nogle tilfælde er der nogle krav om forudgående beskæftigelse, som skal være opfyldt, men da disse hovedsageligt retter sig mod ledige deltagere, vil vi ikke gennemgå disse her.

For VEU-godtgørelse (som altså udbetales i forbindelse med deltagelse i erhvervsrettede kurser) gælder, at i tilfælde, hvor arbejdsgiveren betaler løn under deltagelse, kan arbejdsgiveren få refunderet et beløb svarende til højeste dagpengesats. Staten subsidierer således kursusdeltagelse både ved helt eller delvist at betale selve kurset, og ydermere ved at yde arbejdsgiveren et løntilskud, mens en ansat deltager i kurset. For almene og videregående kurser betaler staten selve kurset helt eller delvist. For at deltageren kan få udbetalt SVU, er det en forudsætning, at personen har indgået en orlovsaftale med arbejdsgiveren og dermed, at personen ikke får løn under uddannelsen.² Arbejdsgiveren modtager ikke godtgørelse, som tilfældet er med VEU-godtgørelse.

For almene og videregående kurser gælder, at en eventuel arbejdsgiver skal godkende kursusdeltagelsen, mens der ikke findes et sådant krav for erhvervsrettede kurser.

For almene kurser kan der søges SVU for personer, som kun har en folkeskoleuddannelse og eventuelt en kortere eller en forældet erhvervsrettet uddannelse. Almene kurser omfatter især forberedende voksenundervisning, almen voksenuddannelse, hf-enkeltfag og andre gymnasiale uddannelser, og uddannelser på tilsvarende niveauer.

For erhvervsrettede kurser gælder, at de henvender sig til især beskæftigede lønmodtagere, selvstændigt erhvervsdrivende og ledige med ret til seks ugers selvvalgt uddannelse. En yderligere betingelse er, at man ikke har en uddannelse, som overstiger erhvervsuddannelserne (der er dog få undtagelser fra denne regel). Erhvervsrettede kurser omfatter bl.a. AMU-kurser.

For videregående kurser gælder, at der kan søges SVU, hvis en person ønsker at deltage i bestemte videregående uddannelser, og disse er især uddannelser på HD/ED-niveau.

Der findes nogle maksimumsgrænser for, hvor længe man kan kompenseres i forbindelse med kursusdeltagelse, for almene kurser er denne 80 uger, for erhvervsrettede kurser er der ingen øvre grænse, mens der for videregående VEU-kurser gælder en øvre grænse på 52 uger inden for en femårig periode.

Rapporten er opbygget som følger; i næste afsnit gennemgås kort den relevante nationale og internationale litteratur om effekterne af VEU, og

afsnit 4 indeholder analysen omkring det oplevede udbytte af deltagelse, mens afsnit 5 indeholder en beskrivelse af det anvendte datamateriale til den registerbaserede del af rapporten, med hovedvægten på 1996-kohorten. Afsnit 6 beskriver den anvendte økonometriske teknik. Afsnit 7 indeholder hovedresultaterne og udvalgte resultater af effektstudiet, mens mere detaljerede resultater kan findes i Appendiks. Afsnit 8 indeholder diskussion, perspektivering og konklusion.

3 Supplerende litteraturoversigt

Der findes allerede en detaljeret og forholdsvist udtømmende litteraturoversigt i dokumentet *Litteraturstudie vedr. effekter af voksen-, efter- og videreuddannelse (VEU)* udarbejdet af Sekretariatet for Trepartsudvalget. Nedenstående gennemgang er derfor tænkt som et supplement til denne litteraturoversigt.

I første omgang skal der her gøres opmærksom på, at dette område er underbelyst i den internationale akademiske litteratur. Hvor der ligger undersøgelser af effekter af voksendannelse og virksomhedstræning, er programmerne ofte rettet mod personer med en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, se Heckman, LaLonde & Smith (1999), Martin & Grubb (2001) og Kluve & Schmidt (2002) for nyere oversigter over effekter, eller rettet mod arbejdsmarkeder i »transition« som det østtyske efter genforeningen, se Lechner (1999).

Den moderne teoretiske litteratur omkring effekter af træningsforløb, startende med Becker (1964), er væsentlig mere udbygget end den empiriske. Her bemærkes det, at

»in a competitive labor market where workers receive their marginal product, firms could never recoup their investments in general skills, so they will never pay for general training. However, workers themselves will have the right incentives to improve their general skill because in competitive markets, they are the sole beneficiaries of the improvements in their productivity. Moreover, workers can undertake such investments quite easily by accepting a lower wage than their productivity during the period of training«.

Den nyere litteratur på området skelner eksplicit mellem uddannelse af generel og virksomhedsspecifik træning, se fx Acemoglu & Pischke (1999). Empiriske implikationer af denne litteratur er bl.a., at generelle

trænings- og uddannelsesforløb vil give udslag i en øget løn hos den enkelte deltager, men også en større sandsynlighed for afbrydelse med indeværende arbejdsgiver (i det omfang at denne har medfinansieret kursusforløbet). Omvendt kan det ikke forventes, at virksomhedsspecifikke uddannelsesforløb³ vil påvirke lønnen hos den enkelte deltager, men sådanne forløb kan sagtens give udslag i højere forventet anciennitet hos arbejdsgiveren. Se også Leuven (2005) for et nyere oversigtsartikel over træningslitteraturen.

Lynch (1992) analyserer løneffekter af blandt andet »off-job training«, som vi her fortolker som en art erhvervsrettet VEU, i stil med AMU-kurser. Hun anvender flere forskellige teknikker og finder konsekvent en lille, men signifikant positiv løneffekt af deltagelse i sådanne kurser. Størrelsesordenen er en 1% stigning i lønnen for fem ugers kursusdeltagelse.

4 **Generelt oplevet udbytte af deltagelse i uddannelse opdelt på forskellige typer af udbytte**

Deltagelse i VEU synes især at have betydning på det faglige og direkte arbejdsrelaterede område, og i forhold til at give lyst til mere uddannelse.

De fleste oplever at have fået et fagligt udbytte af deres deltagelse i VEU. Således oplyser 77%, at de i større eller mindre grad har fået gode faglige kvalifikationer ud af at deltage i VEU (tabel B1.1). Det vil sige, at ikke alene har hovedparten af de VEU-aktiviteter, der indgår i analysen, et fagligt sigte. Deltagerne i forløbene oplever også, at de får et fagligt udbytte af deres deltagelse.

Langt de fleste, der har deltaget i VEU, oplever desuden, at de har fået nogle færdigheder/en viden, som de kan bruge i forbindelse med arbejdet. Det er især i relation til det arbejde, de havde, da de deltog i uddannelsesforløbet, at de oplever at have lært noget, de kan bruge, men også i forhold til eventuelle andre job og/eller inden for deres arbejdsområde eller fag i øvrigt oplever de at have lært noget. Således oplever 84%, at de i større eller mindre grad har fået nogle færdigheder/en viden, som de kan bruge i det job, de havde, da de deltog i uddannelsen/kurset, 76% oplever, at de ville kunne bruge det i andre job, og 74%, at de har fået en viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller fag. Over en tredjedel (38%) oplever, at de i meget høj grad fik nogle færdigheder/en viden, som de kunne bruge i det aktuelle job (tabel B1.2 til B1.4).

81% oplever da også, at de i større eller mindre grad bruger det, de lærte, i deres nuværende arbejde. 32% oplever, at de i meget høj grad bru-

ger det, de lærte, i deres nuværende arbejde, mens under 10% slet ikke mener, at de kan bruge noget af det, de lærte, i deres nuværende job (7%). Under 1% mener ikke, at de lærte noget (tabel B1.5).

Samtidig med, at en stor andel oplever, at de kan bruge det, de lærte på kurset/uddannelsen, i forbindelse med arbejdet, mener omkring halvdelen, at det har givet dem bedre jobmuligheder, større arbejdsglæde, et mere interessant arbejde, og/eller bedre mulighed for at beholde deres arbejde. Størst betydning har uddannelsen tilsyneladende haft for arbejdsglæden, som 67% mener i større eller mindre grad er blevet bedre som følge af deres deltagelse i VEU.

Ud over et direkte fagligt og arbejdsrelateret udbytte oplever en stor del af dem, der deltager i VEU, også, at det giver dem lyst til at lære mere (78%). For over halvdelen er der tale om, at deltagelsen i kurser/undervisning i enten høj grad eller meget høj grad har givet dem lyst til at lære mere (tabel 6). Det svarer meget godt til resultatet af en undersøgelse fra 1994 af effekten af den tidligere VUS-ordning⁴, se Larson (1994). Ifølge denne undersøgelse oplevede 70% af VUS-modtagerne kort tid efter deres deltagelse i et uddannelsesforløb, at det havde givet dem mere lyst til at deltage i kurser/uddannelse.

Det er imidlertid usikkert, om den øgede interesse for uddannelse reelt også fører til en øget deltagelse. Således viser en anden undersøgelse i forbindelse med VUS-ordningen, at et udtrykt ønske om at deltage i mere VEU ikke automatisk fører til en faktisk deltagelse, se Eklund & Wandall (1992). Den tidligere omtalte undersøgelse fra 1994 viste desuden, at interessen for at deltage i mere uddannelse falder med tiden. Tre år efter afslutningen på uddannelsesforløbet var det således kun 57%, der oplyste, at det havde givet dem mere lyst til at deltage i endnu et uddannelsesforløb (Larsen 1994). Endelig viser resultaterne fra Brugersurvey 2004, at den øgede interesse for at deltage i VEU ikke nødvendig følges af en øget mulighed for at deltage, eftersom under halvdelen (48%) af de adspurgte mener, at deltagelsen har givet dem bedre mulighed for mere uddannelse (tabel B1.7).

For omkring halvdelen af dem, der har deltaget i VEU, har det betydet mere selvtillid (58%).

Deltagelse i VEU synes til gengæld overordnet ikke at have nogen væsentlig betydning med hensyn til udvikling af evner til at samarbejde, etablering af netværk samt viden om ledelse og organisation. Et forhold, der kan hænge sammen med, at disse udbyttetyper falder uden for formålet med en stor del af de undersøgte VEU-aktiviteter. Under 10% mener, at deltagelsen i meget høj grad gav dem bedre evne til at samarbejde, nye kontakter samt viden om ledelse og organisation, og halvdelen eller færre mener, at det i større eller mindre grad var tilfældet (henholdsvis 50%, 47% og 36%).

4.1 **Forskellige gruppers oplevede udbytte af deltagelse i VEU**

Ansættelsesforhold og oplevet udbytte af deltagelse i VEU

For lønmodtagerne som helhed svarer det oplevede udbytte af at deltage i VEU i høj grad til det generelle billede, som det er beskrevet ovenfor. Det har i den forbindelse ikke væsentligt betydning, om der er tale om offentligt eller privat ansatte lønmodtagere. På enkelte områder kan der dog ses en forskel på offentligt og privat ansatte lønmodtagere. Selv om der ikke er forskel på andelen, der oplever at have fået nogle færdigheder/en viden, som de kan bruge i det aktuelle job og/eller andre job, oplever de privat ansatte oftere end offentligt ansatte, at deltagelsen i VEU har forbedret deres jobmuligheder. 56% af de privat ansatte mener, at deltagelsen i VEU har forbedret deres jobmuligheder, mod 48% af de offentligt ansatte (tabel B1.8).

Ligeledes mener de privat ansatte oftere end de offentligt ansatte, at deltagelsen i VEU har medvirket til at give dem bedre mulighed for at beholde deres arbejde (tabel B1.9).

Omvendt oplever offentligt ansatte oftere end privatansatte, at deres deltagelse har givet dem bedre evner til at samarbejde. Henholdsvis 56% af de offentligt ansatte og 46% af de privat ansatte oplever, at deltagelsen i VEU har givet dem bedre evner til at samarbejde. Et forhold, der kunne tyde på, at der inden for det offentlige i højere grad satses på kurser, der net-

op har til formål at udvikle samarbejdsevner og lignende kvalifikationer (tabel B1.10).

Ikke overraskende skiller gruppen af ledige og personer på kontanthjælp sig ud fra det generelle billede, når det gælder udbyttet af deltagelse i VEU. Det gælder blandt andet spørgsmålet om anvendeligheden i forbindelse med det aktuelle job. En væsentlig andel af gruppen må formodes ikke alene at være uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, men også at have været det på det tidspunkt, de deltog i VEU. For disse personer er spørgsmålet om udbytte i relation til konkrete og aktuelle jobfunktioner ikke relevant. 31% af de ledige/aktiverede har da også svaret »ikke relevant« med hensyn til, om deres deltagelse i VEU gav dem nogle færdigheder/en viden, der direkte kunne bruges i deres job på daværende tidspunkt. Hvad angår de øvrige to tredjedele må det antages, at de rent faktisk var i beskæftigelse, da de deltog i uddannelse, først efterfølgende er blevet ledige, eller at de forholder sig til anvendeligheden i en eventuel aktivering.

De ledige/aktiverede er dog ikke alene mere tilbøjelige end såvel lønmodtagerne som de selvstændige/medhjælpende ægtefæller til at svare »ikke relevant«, de er også mere tilbøjelige til at oplyse, at de ikke fik nogen færdigheder/viden, som de direkte kunne bruge i deres job på det tidspunkt, de deltog i uddannelsesforløbet. Således synes 26% af de ledige/aktiverede ikke, at de fik nogle færdigheder/en viden, de direkte kunne bruge i deres job på daværende tidspunkt, mod 11% af lønmodtagerne og 10% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller. Samtidig oplyser 20% af de ledige/aktiverede, at de i meget høj grad synes, at de fik nogle færdigheder/en viden, som de direkte kunne bruge i deres job på daværende tidspunkt (tabel B1.11).

Det er desuden ikke alene i forhold til et eventuelt job på det tidspunkt, hvor de deltog i VEU, at de ledige/aktiverede er mindre tilbøjelige end de såvel lønmodtagerne som de selvstændige/medhjælpende ægtefæller til at synes, at de har fået et udbytte af deres deltagelse i VEU. Også når det gælder viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller *fag*, er de ledige/aktiverede mere tilbøjelige til at mene, at de ikke har fået det. Således svarer 42% af de ledige/aktiverede, at de ikke har fået viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller fag, mod 23% af lønmodtagerne og 20% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller (tabel B1.12).

Det kan i den forbindelse overvejes, om de kurser, de ledige/aktiverede deltager i, i mindre grad er egentlig faglige kurser end de kurser henholdsvis lønmodtagere og selvstændige deltager i. At det meget vel kan være tilfældet, fremgår af, at de ledige/aktiverede også er mindre tilbøjelige til at mene, at de har fået gode faglige kvalifikationer ud af at deltage. Således svarer 33% af de ledige/aktiverede, at de ikke har fået gode faglige kvalifikationer, mod 23% af lønmodtagerne og 19% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller (tabel B1.13).

De ledige/aktiverede har også i mindre omfang end de to andre grupper fået lyst til at lære mere som følge af deres deltagelse i VEU. Mens 79% af lønmodtagerne og 80% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller oplyser, at de har fået lyst til at lære mere, gælder det kun for 68% af de ledige/aktiverede (tabel B1.14).

At dømme ud fra deres egne oplevelser har en del af de ledige/aktiverede gennem deres deltagelse i VEU blandt andet fået bedre jobmuligheder. 60% af de ledige/aktiverede mener således, at de gennem deltagelsen i VEU har fået bedre jobmuligheder, sammenlignet med 52% af lønmodtagerne og 46% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller. Det skal dog bemærkes, at næsten 40% af de ledige/aktiverede ikke mener, at de har fået bedre jobmuligheder af at deltage i VEU (38%) (tabel B1.15).

De ledige/aktiverede mener desuden oftere end de to andre grupper, at deltagelsen i VEU har bidraget til at give dem bedre mulighed for mere uddannelse. Det gælder for 53% af de ledige sammenlignet med 48% af lønmodtagerne og 40% af de selvstændige/aktiverede (tabel B1.16).

De selvstændige/medhjælpende ægtefæller adskiller sig desuden på et enkelt område fra lønmodtagerne og de ledige/aktiverede. De er således mindre tilbøjelige til at synes, at deltagelsen i VEU har givet dem nogle færdigheder/en viden, som kunne bruges i andre job. Således mener 31% af de selvstændige/medhjælpende ægtefæller ikke, at det er tilfældet, sammenlignet med 26% af de ledige/aktiverede og 22% af lønmodtagerne.

Uddannelsesbaggrund og udbytte af deltagelse i VEU

På baggrund af svarene i Brugersurvey må det konstateres, at den enkeltes oplevede udbytte af at have deltaget i VEU har sammenhæng med vedkommendes uddannelsesniveau. Selv om der ikke er væsentlig forskel på

oplevelsen af at have fået gode faglige kvalifikationer, er der alligevel en tendens til, at ufaglærte i mindre grad end især personer med en længerevarende videregående uddannelse oplever et direkte jobrettet udbytte af deres deltagelse i VEU.

Der er således en svag tendens til, at oplevelsen af at have fået nogle færdigheder/en viden, der direkte kan bruges i det aktuelle job, er mest udbredt blandt de højest uddannede og mindst udbredt blandt de kortest uddannede. Således synes 89% med en længerevarende videregående uddannelse, at de har fået nogle færdigheder/en viden, som de direkte kunne bruge i deres job på det tidspunkt, mod 76% af de ufaglærte. Det er desuden især de faglærte samt personer med en kortere eller mellemlang videregående uddannelse, der synes, at de i meget høj grad har fået nogle færdigheder/en viden, de direkte kunne bruge i deres job på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsen (tabel B1.17).

De ufaglærte er ligeledes mindre tilbøjelige end alle de øvrige til at synes, at de har fået nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i et andet job. 28% af de ufaglærte mener ikke, at de har fået sådanne færdigheder/viden, mod mellem 19% og 23% af de øvrige. Der er endvidere stor forskel på oplevelsen af at have fået en viden i øvrigt inden for ens arbejdsområde eller fag afhængigt af uddannelsesniveau. Det er især personer med en mellemlang eller længerevarende videregående uddannelse samt med en enten almengymnasial eller erhvervsgymnasial uddannelse, der oplever, at de har fået denne type uddannelse. Også i denne sammenhæng er de ufaglærte mindst tilbøjelige til at synes, at de har fået et udbytte, men de er tæt fulgt af personer med en kortere videregående uddannelse (tabel B1.18).

Der er da også en klar sammenhæng mellem uddannelsesniveau og oplevelsen af at bruge det lærte i forbindelse med det aktuelle arbejde. Således er det mærkbart færre af de ufaglærte, der bruger det, de lærte i forbindelse med deres deltagelse i VEU i deres aktuelle job (69% mod over 80% for de øvrige grupper), mens det er personer med en videregående uddannelse, der er mest tilbøjelige til at bruge det, de lærte, uanset om der er tale om en kortere, en mellemlang eller en længerevarende videregående uddannelse. Den relativt lave andel af ufaglærte, der bruger det, de lærte i deres nuværende arbejde, skyldes dog ikke, at ikke synes, at de lærte noget,

eller at de decideret har svaret nej på spørgsmålet, men en større andel, for hvem spørgsmålet ikke er relevant, fordi de på interviewtidspunktet ikke var i arbejde (14% sammenholdt med 6% for alle grupperne som helhed) (tabel B1.19).

Uddannelsesniveaue synes endvidere at have betydning for, om den enkelte mener, at deltagelsen i VEU har givet vedkommende bedre mulighed for at beholde sit arbejde. En oplevelse, der især er udbredt blandt de faglærte, mens personer med en mellemlang videregående uddannelse er mindst tilbøjelige til at mene, at deres deltagelse i VEU har haft betydning i den forbindelse. Således mener 55% af de faglærte, der har deltaget i VEU, at det har medvirket til at give dem bedre mulighed for at beholde deres arbejde. Blandt personer med en mellemlang videregående uddannelse er andelen 37% (tabel B1.20).

Der er til gengæld ingen sammenhæng mellem uddannelsesniveaue og tendensen til at mene, at deltagelsen i VEU har haft betydning for lønnen, oplevelsen af større arbejdsglæde, eller jobmulighederne.

Der er ligeledes ikke nogen klar sammenhæng mellem den enkeltes uddannelsesniveau og sandsynligheden for, at vedkommende gennem sin deltagelse i VEU har fået lyst til at lære mere. Der er til gengæld en tendens til, at personer med en længerevarende videregående uddannelse i mindre grad end de øvrige mener, at deltagelsen har givet dem bedre mulighed for mere uddannelse. Det må formodes, at en stor del af de, der har en længerevarende videregående uddannelse, mener, at de allerede har ganske gode muligheder for mere uddannelse (tabel B1.21).

Det er især ufaglærte, faglærte og personer med en korterevarende videregående uddannelse, der synes, at deres deltagelse i VEU gav dem større selvtillid. Det gælder for omkring 3/5 af disse, mens kun omkring halvdelen af de, der har en længerevarende videregående uddannelse, mener, at de har fået mere selvtillid af at deltage i VEU (tabel B1.22).

Køn og udbytte af deltagelse i VEU

Der er generelt ikke forskel på det oplevede udbytte af at have deltaget i VEU hos mænd og kvinder. På enkelte områder er det dog muligt at registrere en kønsforskel. Således oplever kvinder oftere end mænd, at deltagelsen i VEU har givet dem større selvtillid, ligesom de oftere har fået

lyst til at lære mere. For både mænd og kvinder er der dog en stor del, der ikke oplever, at deltagelse i VEU har givet dem større selvtillid (henholdsvis 46% og 38%) (tabel B1.23). Omvendt oplever de fleste både mænd og kvinder, at deltagelsen har givet dem lyst til at lære mere (henholdsvis 75% og 81%) (tabel B1.24).

Kvinder oplever ligeledes oftere, at deltagelsen i VEU har givet dem større arbejdsglæde. Det gælder for 65% af mændene, mod 68% af kvinderne (tabel B1.A25). Til gengæld oplever mænd oftere end kvinder, at deltagelsen i VEU har givet dem bedre mulighed for at beholde deres arbejde (henholdsvis 53% og 42%) (tabel B1.26).

Alder og udbytte af deltagelse i VEU

Det er især de mellemste aldersgrupper, det vil sige personer mellem 25 og 54 år, der mener, at de som følge af deltagelse i VEU har fået gode faglige kvalifikationer, selv om der ikke er tale om store forskelle. Således mener 72% af de 18-24-årige og 71% af de 55-64-årige, at de har fået gode faglige kvalifikationer ud af at deltage i VEU, sammenlignet med 78% af de 25-34-årige og de 25-54-årige (tabel B1.27).

På den baggrund og eftersom de må formodes ikke at være så orienterede mod jobskifte som de yngre grupper, er ikke overraskende, at der er en tendens til, at de ældste aldersgrupper (55-64 år) er mindre tilbøjelige til at mene, at de har fået nogle færdigheder/en viden i forbindelse med deres deltagelse i VEU, som de kan bruge i relation til et andet job end det, de havde på deltagelsestidspunktet. 29% af denne aldersgruppe oplyser, at de ikke har lært noget i forbindelse med deres deltagelse i VEU, som de vil kunne bruge i andre job, mod 23% eller derunder for de øvrige aldersgrupper (tabel B1.28).

At det ikke kan siges at være overraskende skyldes, at denne gruppe må formodes samtidig at være mindst orienterede mod et jobskifte. De er således ikke mindre tilbøjelige end de øvrige aldersgrupper til at mene, at de har fået nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i deres job på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsen/kurset.

Der er med hensyn til anvendeligheden i det aktuelle job på kursus-tidspunktet til gengæld en tendens til, at de yngste (18-24 år) er mindre tilbøjelige til at mene, at de har fået nogle færdigheder/en viden, de kunne

bruge. Selv for denne gruppe er det dog et klart mindretal, der mener, at de ikke fik nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i deres job på det tidspunkt, hvor de deltog i VEU (17%) (tabel B1.29).

Samtidig med, at de yngste aldersgrupper altså er mindst tilbøjelige til at mene, at de har fået nogle færdigheder/en viden, som de direkte kunne bruge i deres job på det tidspunkt, hvor de deltog i VEU, er de samtidig de mest tilbøjelige til at mene, at deltagelsen har bedret deres jobmuligheder. Noget de ældste til gengæld er mindst tilbøjelige til at mene. Andelen, der mener, at deltagelsen i VEU har forbedret deres jobmuligheder, falder således fra 63% af de 18-24-årige til 35% af de 55-64-årige (tabel B1.30).

Endvidere er der en faldende tilbøjelighed med alderen til at mene, at deltagelsen i VEU har medvirket til at give et mere interessant arbejde (tabel B1.31) og en højere løn. Hvad angår oplevelsen af, at deltagelsen i VEU har medvirket til en højere løn, mener en tredjedel (33%) af de 18-24-årige, at det er tilfældet, faldende til en under en sjettedel (15%) af de 55-64-årige (tabel B1.32).

Der er samtidig en svag tendens til, at mellemste aldersgrupper oftere har fået lyst til at lære mere som følge af deres deltagelse i VEU end de yngste og ældste aldersgrupper. Således siger 80% af de 25-34-årige og 79% af de 35-54-årige, at deltagelsen i VEU har givet dem lyst til at lære mere, sammenlignet med 74% af de 18-24-årige og 73% af de 55-64-årige (tabel B1.33).

Der er samtidig en tydelig sammenhæng mellem alder og tilbøjeligheden til at mene, at deltagelsen i VEU har givet bedre mulighed for mere uddannelse, hvor de yngste er mest tilbøjelige til at tillægge VEU en sådan betydning, og de ældste mindst tilbøjelige. Andelen, der mener, at deres deltagelse i VEU har givet dem bedre mulighed for mere uddannelse, falder således fra 58% af de 18-24-årige til 38% af de 55-64-årige (tabel B1.34).

4.2 Oplevet udbytte af forskellige typer af uddannelse

Almen Voksenuddannelse

Almen voksenuddannelse omfatter forberedende voksenundervisning, AVU og hf ved VUC samt Dansk for udlændinge. Deltagelsen i almen voksenuddannelse synes især at have en positiv betydning for videre læring, og dermed for implementering af livslang læring, men en væsentlig andel af deltagerne oplever også, at det giver et fagligt udbytte.

Det mest udbredte udbytte af at deltage i almen voksenuddannelse er en lyst til at lære mere. Noget hele 83% mener, de har fået ud af deres deltagelse. Over halvdelen af deltagerne i almen voksenuddannelse mener sågar, at deltagelsen i høj grad eller i meget høj grad har medvirket til eller kan medvirke til at give dem lyst til at lære mere (tabel B1.35). En stor del af deltagerne i almen voksenuddannelse mener da også, at deltagelsen har givet dem mere selvtillid (74%) (tabel B1.36), og/eller at det har øget deres mulighed for mere uddannelse (68%) (tabel B1.37).

Deltagelse i almen voksenuddannelse giver dog ikke kun lyst til mere uddannelse og større selvtillid. Knap to tredjedele af dem, der har deltaget i almen voksenuddannelse, mener også, at det har givet dem gode faglige kvalifikationer (64%) (tabel B1.38).

En betydelig andel af deltagerne mener desuden, at det har givet dem nogle færdigheder/en viden, de kan bruge i andre job (72%) (tabel B1.39), ligesom en relativ stor andel mener, at det gav dem nogle færdigheder/en viden, som de kunne bruge i det job, de havde på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsesforløbet (tabel B1.40). 29% af deltagerne i almen voksenuddannelse mener dog ikke, at deres deltagelse har givet dem nogle færdigheder/en viden, der direkte kan bruges i forbindelse med et eventuelt job på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsesforløbet. Det skal desuden bemærkes, at næsten en femtedel af deltagerne i almen voksenuddannelse har oplyst, at spørgsmålet om anvendeligheden i relation til et eventuelt job ikke var relevant for dem, hvilket kunne tyde på, at de ikke var i job på det tidspunkt, hvor de deltog.

Under halvdelen af deltagerne i almen voksenuddannelse mener, at deres deltagelse har medvirket til at give dem bedre mulighed for at behol-

de deres job (40%), og ligeledes under halvdelen mener, at de ud over færdigheder og viden, som de kan bruge i enten et nuværende eller andre job, har fået en viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller fag (34%). I lighed med det generelle billede er det desuden blandt deltagerne i almen voksenuddannelse meget få, der mener, at deltagelsen har medvirket til at give dem større arbejdsglæde (15%) og/eller højere løn (25%).

Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse

Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse omfatter uddannelse/kurser ved AMU samt grundlæggende voksenuddannelse (GVU) og voksenerhvervsuddannelse (VEUD). Det er især faglige og direkte jobrettede kvalifikationer, deltagerne i den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse oplever, at de får ud af deres deltagelse.

77% synes, at deltagelsen i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse har givet dem gode faglige kvalifikationer (tabel B1.41), og 73% mener, at de som følge af deres deltagelse har fået nogle færdigheder/en viden, som de direkte kunne bruge i det job, de havde på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsesforløbet (tabel B1.42). Knap to tredjedele af deltagerne i den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse siger da også, at de i deres nuværende arbejde bruger det, de lærte i uddannelsesforløbet. Knap en femtedel af deltagerne i den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse havde på interviewtidspunktet ikke arbejde, hvorfor spørgsmålet ikke var relevant for dem (tabel B1.43).

I lighed med deltagelse i almen voksenuddannelse synes også deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse at give lyst til mere uddannelse. 77% af de personer, der har deltaget i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse oplyser således, at det medvirkede til at give dem lyst til mere uddannelse (tabel B1.44). Det er dog kun lidt over halvdelen (55%), der mener, at det har givet dem bedre mulighed for mere uddannelse (tabel B1.45). Det er på den baggrund usikkert, om den øgede lyst til at lære mere også vil resultere i en øget deltagelse i VEU.

Sammenlignet med den almene voksenuddannelse synes deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse heller ikke at have så omfattende betydning for den enkeltes selvtillid, idet kun 59% af deltagerne oplyser, at

deres deltagelse gav dem større selvtillid, mod de 74% af deltagerne i almen voksenuddannelse (tabel B1.46).

I lighed med det, der gælder for den almene voksenuddannelse, mener også under halvdelen af deltagerne i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, at deltagelsen har medvirket til at give dem bedre mulighed for at beholde deres job, 48%, og endnu færre mener, at det har medvirket til at give dem højere løn (28%). Til forskel fra den almene voksenuddannelse synes den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse til gengæld at medvirke til at give deltagerne større arbejdsglæde. 63% af deltagerne i den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse mener således, at det i større eller mindre grad har medvirket til at give dem større arbejdsglæde.

Videregående voksen- og efteruddannelse

Denne gruppe uddannelser/kurser omfatter diplomuddannelser, masteruddannelse, videregående voksenuddannelse samt enkeltfag/kurser på offentlige uddannelsesinstitutioner. Den videregående voksen- og efteruddannelse opfattes i høj grad som udbytterig af de deltagende, både med hensyn til faglige og direkte jobrettede kvalifikationer, fremtidig deltagelse i uddannelse, og med hensyn til mere bløde kvalifikationer som øget selvtillid.

Næsten alle (96%), der har deltaget i videregående voksen- og efteruddannelse, mener, at de har fået gode faglige kvalifikationer ud af deres deltagelse. Hele 80% mener, at det i høj grad eller i meget høj grad er tilfældet (tabel B1.47).

Deltagerne i den videregående voksen- og efteruddannelse mener da også selv i vidt omfang, at de bruger det, de lærte på uddannelsesforløbet, både i forbindelse med det nuværende job, og i forbindelse med et eventuelt job på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsen/kurset. Således siger 84% af deltagerne i den videregående voksen- og efteruddannelse, at de i større eller mindre grad bruger det, de lærte, i deres nuværende arbejde (tabel B1.48), og 82% mener, at de gennem deres deltagelse i videregående voksen- og efteruddannelse fik nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i det job, de havde på det tidspunkt, hvor de deltog (tabel B1.49).

Nytten af deltagelsen i videregående voksen- og efteruddannelse er imidlertid ikke begrænset til det aktuelle eller tidligere job, men også i for-

hold til andre job mener en stor del (93%) af de, der har deltaget i denne type uddannelse, at de har fået nogle færdigheder/en viden, de vil kunne bruge i andre job (tabel B1.50), ligesom de mener, at de har fået viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller fag (86%) (tabel B1.51).

Til forskel fra det generelle billede beskrevet i afsnit 2 mener en betydelig andel af deltagerne i videregående voksen- og efteruddannelse, at deltagelsen har givet dem bedre samarbejdsevner (65%) (tabel B1.52), samt viden om ledelse og organisation (70%) (tabel B1.53), ligesom de i vidt omfang har fået nye kontakter (79%) (tabel B1.54).

Deltagerne i videregående voksen- og efteruddannelse oplever også i vidt omfang, at de får større selvtillid af at have deltaget (73%) (tabel B1.55), og sammenlignet med deltagerne i både den almene og den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse, oplever en forholdsvis stor andel også, at deltagelsen fører til højere løn (50%) (tabel B1.56) og et mere interessant arbejde (72%) (tabel B1.57). Over halvdelen af deltagerne i videregående voksen- og efteruddannelse mener desuden, at det har medvirket til at give dem bedre mulighed for at beholde deres arbejde (56%) (tabel B1.58).

Private kurser

Private kurser omfatter kurser ved fagforeninger/a-kasser, arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer samt andre private udbydere af uddannelser/kurser. I lighed med den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse opfattes de private kurser som relevante i forhold til det konkrete job, ligesom de også synes at give den enkelte lyst til at lære mere.

Næsten to tredjedele af de, der har deltaget i privat voksen- og efteruddannelse, mener, at de har fået gode faglige kvalifikationer (74%) (tabel B1.59), og en stor del anvender ifølge egne oplysninger det, de lærte, i deres nuværende arbejde (77%) (tabel B1.60). Det er på den baggrund ikke overraskende, at hovedparten af deltagerne i privat voksen- og efteruddannelse mener, at de gennem deltagelsen har fået nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i deres job på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsen (83%) (tabel B1.61), og/eller nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i andre job (74%) (tabel B1.62). Knap to tredjedele af deltagerne i privat voksen- og efteruddannelse mener, at det har givet dem større arbejdsglæ-

de (64%). Til gengæld oplever under halvdelen, at deltagelsen har givet dem et mere interessant arbejde (47%) og/eller bedre mulighed for at beholde deres arbejde (39%), og under en femtedel mener, at det har medført en højere løn (19%).

Med hensyn til betydningen for fremtidig deltagelse i uddannelse peger 77% på, at deres deltagelse i privat voksen- og efteruddannelse har givet dem lyst til at lære mere (tabel B1.63), men samtidig mener 54% ikke, at deltagelsen har givet dem bedre mulighed for mere uddannelse (tabel B1.64). Et forhold, der imidlertid ikke nødvendigvis er et problem i forhold til fremtidig deltagelse i VEU, da det er muligt, at de allerede, da de begyndte på den private voksen- og efteruddannelse, oplevede, at de havde god mulighed for mere uddannelse, og at deltagelsen derfor ikke har haft betydning.

Sammenlignet med den almene voksenuddannelse og de videregående voksen- og efteruddannelser har deltagelse i privat voksen- og efteruddannelse ikke så ofte betydning for den enkeltes selvtillid. Den private voksen- og efteruddannelse kan på dette punkt bedre sammenlignes med den offentlige erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse, med 58% af deltagerne, der mener, at de har fået større selvtillid. Under halvdelen af deltagerne i den private voksen- og efteruddannelse mener, at de gennem deres deltagelse har fået bedre samarbejdsevner (47%) og/eller viden om ledelse og organisation (35%).

Virksomhedsinterne kurser

Ikke overraskende oplever næsten alle, der har deltaget i virksomhedsinterne voksen- og efteruddannelse, at de gennem deres deltagelse fik nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i deres daværende arbejde (90%) (tabel B1.65), og langt de fleste oplyser desuden, at de bruger det i deres nuværende arbejde (88%) (tabel B1.66). I betragtning af, at de virksomhedsinterne kurser må formodes i høj grad at være rettet mod den enkeltes arbejdsfunktioner, er 10%, der ikke mener, at de på daværende tidspunkt kunne bruge det, de lærte, dog en forholdsvis stor andel.

Udbyttet af de virksomhedsinterne kurser er imidlertid ikke begrænset til det konkrete job. Således oplever tre fjerdedele af deltagerne, at de også har fået nogle færdigheder/en viden, der kan bruges i andre job (75%) (ta-

bel B1.67), og endnu flere mener, at de har fået en viden i øvrigt inden for deres arbejdsområde eller fag (79%) (tabel B1.68). Langt de fleste, der har deltaget i virksomhedsinterne kurser, oplever da også, at de som følge af deltagelsen har fået gode faglige kvalifikationer (77%) (tabel B1.69). Lidt over halvdelen oplever desuden, at de som følge af deres deltagelse i et eller flere virksomhedsinterne kurser er blevet bedre til at samarbejde (52%) (tabel B1.70). Det kan overraske, at så mange som 42% også oplever, at deres deltagelse i virksomhedsintern uddannelse har givet dem nye kontakter, et forhold, der må formodes især at gælde for de større virksomheder, hvor medarbejderne ikke alle kender hinanden. Deltagelsen i virksomhedsintern uddannelse medfører desuden for de fleste en øget arbejdsglæde (68%), og fører for lidt under halvdelen til et mere interessant arbejde (49%). Lidt over halvdelen mener endvidere, at deres deltagelse i virksomhedsintern uddannelse har givet dem bedre mulighed for at beholde deres arbejde, men det er kun et fåtal, der mener, at det har haft betydning for deres løn (18%).

De virksomhedsinterne kurser øger i lighed med de øvrige uddannelses typer den enkeltes lyst til at lære mere, men det er under halvdelen, der oplever, at det også give dem bedre mulighed for mere uddannelse. Således oplyser 78%, at det at deltage i virksomhedsintern uddannelse, har givet lyst til mere uddannelse (tabel B1.71), mens kun 46% mener, at det har givet bedre mulighed for mere uddannelse (tabel B1.72).

I lighed med den erhvervsrettede og den private voksen- og efteruddannelse har de virksomhedsinterne kurser til gengæld ikke så stor betydning for den enkeltes selvtillid. Kun lidt over halvdelen (55%) oplever, at deltagelsen i virksomhedsintern uddannelse har givet dem større selvtillid.

4.3 **Betydningen af længden på uddannelsesforløbet**

Der er en tydelig sammenhæng mellem længden på uddannelsesforløbet og andelen, der oplever, at de som følge af deres deltagelse har fået gode faglige kvalifikationer. Det vil sige, jo længere kursus, jo flere oplever, at de har fået gode faglige kvalifikationer. Blandt de personer, der deltog i

forløb på fire uger eller derunder, mener 76% således, at de som følge af deltagelsen i VEU har fået gode faglige kvalifikationer, sammenholdt med 81% af de, der har deltaget i uddannelsesforløb på mellem 4 og 12 uger, og 88% af de, der har deltaget i forløb på over 12 uger (tabel B1.73). Det er ikke muligt at finde en lignende klar sammenhæng mellem uddannelsens længde og andelen, der mener, at de som følge af deltagelsen fik nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i deres arbejde på det tidspunkt, hvor de deltog. Til gengæld er der flere af de, der deltog på forløb af mere end fire ugers varighed, der mener, at de fik nogle færdigheder/en viden, de kunne bruge i andre job, end blandt deltagerne i de korte forløb på fire uger eller derunder (tabel B1.74).

Et forhold, der kan hænge sammen med, at der på de lange forløb synes at være flere, der ikke var i beskæftigelse på det tidspunkt, hvor de deltog i uddannelsesforløbet. Det kan også være en del af forklaringen på, at deltagerne på de længere forløb på over fire uger oftere oplever, at deltagelsen har givet dem bedre jobmuligheder. Mens 49% af deltagerne i uddannelsesforløb på fire uger eller derunder ikke mener, at de har fået bedre jobmuligheder, gælder det kun for mellem 23% og 26% af deltagerne i forløb på over fire uger (tabel B1.75).

Der er ligeledes en tendens til, at deltagerne på uddannelsesforløb på over fire ugers varighed oftere oplever, at de har fået større arbejdsglæde (tabel B1.76), et mere interessant arbejde (tabel B1.77) og/eller højere løn (tabel B1.78).

Længden på uddannelsesforløbet synes også at have betydning for en eventuel fremtidig deltagelse i VEU. Således er der ikke alene en lidt større andel af de, der har deltaget i kurser på over fire uger, der mener, at det har givet dem lyst til mere uddannelse, sammenlignet med de, der har deltaget i kortere kurser (tabel B1.79). Også med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt deltagelsen i VEU har givet bedre mulighed for mere uddannelse, er der en større andel af de, der har deltaget i uddannelsesforløb på over fire uger, der svarer ja, sammenlignet med andelen af de, der har deltaget i kurser på fire uger eller mindre (tabel B1.80). Også undersøgelsen af VUS-ordningen i 1994 viste en sammenhæng mellem længden på uddannelsesforløbet og andelen, der fik lyst til at deltage i mere uddannelse, med en større andel blandt de, der havde deltaget i uddannelsesforløb på over fire

uger end blandt de, der havde deltaget i forløb på under fire uger. VUS-undersøgelsen viste desuden, at der blandt de, der havde deltaget i forløb på over 12 uger var en større andel, der rent faktisk havde øget deres uddannelsesaktivitet end blandt de på de kortere forløb, se Larson (1994). Det tyder på, at der især skal tænkes i lidt længere forløb, hvis det er intentionen at øge interessen for at deltage i VEU og den faktiske deltagelse.

Endelig oplever deltagerne i de længerevarende kurser oftere, at deltagelsen har givet dem større selvtillid (tabel 81). Et forhold, der kan være medvirkende til den øgede interesse for at deltage i VEU.

5 Data og forklarende variabler

Rapportens analyser vedrørende de estimerede effekter foretages på baggrund af registeroplysninger på individniveau. Analyserne tager udgangspunkt i oplysninger om 10% af befolkningen og hentes fra Danmarks Statistiks IDA-register som kombineres med registeroplysninger om deltagelse i VEU-kurser⁵. Disse registeroplysninger gør det muligt at følge de enkelte personers løn- og beskæftigelsesforhold og sammenholde disse med personkarakteristika og VEU-deltagelse.

5.1 Population og deltagelse i VEU

Analyserne fokuserer på grupper med kernetilknytning til arbejdsmarkedet. Af denne grund er datamaterialet begrænset til personer, som er fuldtidsbeskæftigede i kvartalet før den mulige VEU-deltagelse. En person siges at være fuldtidsbeskæftiget, hvis vedkommende er i arbejdsstyrken, er fuldtidsforsikret og ikke har været ledig i kvartalet. For hver person anvendes oplysninger om deltagelse i VEU samt løn, beskæftigelse, uddannelse og familiemæssige forhold. Dette giver to kohorter på henholdsvis 145.639 personer i 1996, hvoraf 7970 (5,5%) påbegynder deltagelse i VEU 1. kvartal 1996, og 157.370 personer i 2000, hvoraf 9244 (5,9%) påbegynder deltagelse i VEU 1. kvartal 2000. Disse tal fremgår af første linje i henholdsvis tabel 5.1 og tabel 5.8.

Begrundelsen for at analysere på VEU-deltagelse i 1. kvartal i et givet år, frem for hele året, er, at den anvendte metode – matching, se afsnit 6 – kræver, at vi er i stand til at matche deltagere med ikke-deltagere på en

lang række observerbare karakteristika. Det vides fra en lang række studier, at nogle af de væsentligste karakteristika at matche på er arbejdsmarkedskarrieren i perioden umiddelbart op til kursusdeltagelsen. Ovenstående ledighedskrav i kvartalet op til deltagelse skyldes yderligere, at vi i analysen anvender arbejdsstedsoplysninger, som er helt centrale for vores identificerende antagelser (se nedenfor). Disse oplysninger indsamles i november 1995 (for 1996-kohorten) og november 1999 (for 2000-kohorten). For at sikre os, at disse sammenkædede virksomhedsspecifikke oplysninger eksisterer, er det derfor nødvendigt, at personerne rent faktisk er i beskæftigelse i kvartalet. Givet omfanget af jobskift i Danmark vil analyser baseret på VEU-deltagelse for hele 1996 lede til matches af dårligere kvalitet og dermed en mindre troværdig beregning af kontrafaktum, simpelthen fordi en større andel af vores population vil have skiftet arbejdssted op til deltagelsen (og de, som ikke har skiftet arbejdssted, vil være ansat i virksomheder, hvis økonomiske situation potentielt er væsentligt forskellig fra den registrerede situation fra november).

Data for 1996

Her vil datamaterialet for 1996-kohorten blive beskrevet, hvorefter forskelle i forhold til 2000-kohorten kommenteres. Således vil tabellerne 5.8-5.14 for 2000-kohorten svare til tabellerne 5.1-5.7 for 1996-kohorten.

Tabel 5.1 viser antal personer og deres kursusdeltagelse i 1. kvartal 1996, opdelt efter de vigtigste inddelingskriterier. Det ses fx, at privatansatte udgør 63% af den anvendte population, og at disse med en deltagelsesandel på 6,2% noget oftere end offentligt ansatte (4,3%) deltager i VEU-kurser. Tilsvarende ses det, at personer med kort videregående uddannelse oftest deltager i VEU-kurser (7,4%) mens deltagelsesandelen er lavest for personer med en lang videregående uddannelse (2,5%). Der er dog ikke nogen entydig sammenhæng mellem uddannelseslængde og andelen, som har deltaget i et VEU-kursus. Der er ganske stor forskel mellem deltagelsesandelen i de forskellige brancher; mens kun 2,3% af de ansatte ved sociale institutioner har deltaget, gælder det for hele 9,7% af de ansatte i nærings- og nydelsesmiddelindustrien.

Tabel 5.1 1996
 Antal personer og kursusdeltagelse, opdelt på inddelingskriterier,

	Antal Personer	Andel af alle	Kursusdeltagere	
			Antal	Andel
I alt	145.639	100%	7.970	5,5%
Sektor				
Privatansatte	91.791	63%	5.678	6,2%
Offentligt ansatte	53.848	37%	2.292	4,3%
Højeste fuldførte uddannelse				
Grundskole	37.876	26%	2.020	5,3%
Gymnasiale (inkl. hhx og htx)	7.285	5%	438	6,0%
Faglært	64.474	44%	3.914	6,1%
Kort videregående	6.279	4%	465	7,4%
Mellemlang videregående (inkl. BA)	21.721	15%	936	4,3%
Lang videregående (inkl. forsker)	8.004	5%	197	2,5%
Branche				
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	4.192	3%	251	6,0%
Nærings- og nydelsesmiddel	5.952	4%	575	9,7%
Tekstil og beklædning	1.336	1%	61	4,6%
Øvrig industri	11.842	8%	884	7,5%
Jern og metal	14.449	10%	1.158	8,0%
Bygge og anlæg	8.939	6%	515	5,8%
Handel, hotel og restaurationsvirks.	21.222	15%	945	4,5%
Transport, post og telekomm.	10.972	8%	676	6,2%
Finansieringsvirksomhed	7.088	5%	443	6,3%
Forretningservice(inkl. udlejning)	8.725	6%	432	5,0%
Offentlig administration	10.942	8%	678	6,2%
Undervisning	10.666	7%	549	5,1%
Sundhed	8.858	6%	236	2,7%
Sociale institutioner	13.994	10%	327	2,3%
Private tjenesteydelser	6.370	4%	237	3,7%
Uoplyst	92	0%	3	3,3%

I analyserne fokuseres der på tre typer af VEU-kurser: Almene, erhvervsrettede og videregående. Som det ses i tabel 5.2, er de erhvervsrettede kurser langt de mest almindelige⁶. Disse udgøres hovedsageligt af AMU-kurser, hovedsageligt inden for industri, handel/kontor, service, hotel og finans. De almene VEU-kurser udgøres hovedsageligt af almen voksen-

uddannelse, mens de videregående kurser hovedsageligt består af fag på HD/ED-niveau.

Tabel 5.2 Gruppering af VEU kurser, 1996

	Kurstype		
	Almen	Erhvervsrettet	Videregående
Almen voksenuddannelse	486	-	-
Fag fra primære uddannelser (almene)	59	-	-
Hf-enkeltfag	55	-	-
AMU-kurser, industri	-	2.393	-
AMU-kurser, handel/kontor, service, hotel, finans	-	2.022	-
Øvrige uddannelser (erhverv)	-	1.048	-
AMU-kurser, bygge/anlæg og jordbrug	-	422	-
AMU-kurser, offentligt område	-	69	-
Fag fra primære uddannelser (erhverv)	-	46	-
Fag fra rene voksenuddannelser (erhverv)	-	1	-
Fag på HD/ED-niveau	-	-	589
Fag fra rene voksenuddannelser (videregående)	-	-	446
Øvrige fag på VVU-niveau	-	-	318
Fag fra primære uddannelser (videregående)	-	-	16
I alt	600	6.001	1.369

Som det ses i tabel 5.3, er kursernes varighed ret forskellig mellem de tre kursustyper. De almene kurser varer typisk 2½-10% af et studenterårsværk (svarende til 1-4 uger), mens de erhvervsrettede kurser typisk er kortere (hovedparten varer netop 1 uge) og de videregående generelt er længere (hovedparten varer længere end 4 uger). Tilsvarende er der ret stor forskel på, hvordan kurserne afsluttes. Det bemærkes især, at langt de fleste erhvervsrettede kurser afsluttes uden prøve.

I analyserne opereres der med fire mål for effekten af deltagelse i VEU: Beskæftigelsesgrad, timeløn, lønindkomst og akkumulerede studenterårsværk. Beskæftigelsesgraden beregnes ud fra ATP-indbetalinger, lønindkomst er simpelthen den enkeltes lønindkomst i året, timelønnen beregnes på baggrund af de to foregående, mens akkumulerede studenterårsværk opgøres som akkumulerede studenterårsværk i løbet af året. Tabel 5.4 viser udviklingen i de fire udfaldsvariabler for årene 1994-2002 (det vil sige fra to år før 1996 til seks år efter) for den potentielle »kontrolgruppe«⁷, som ikke deltager i VEU i 1. kvartal 1996. For kursusdeltagerne er ud-

faldsvariablerne angivet i afvigelser fra niveauet for kontrolgruppen. Kursusdeltagernes udfaldsvariabler er angivet på denne måde, for at kursusdeltagernes gennemsnit umiddelbart kan sammenlignes med kontrolgruppens.

Tabel 5.3 VEU-kursernes varighed og afslutning, 1996

	Kursustype			I alt
	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	
Varighed (andel studenterårsværk)				
under 2½%	18	125	197	340
netop 2½%	0	4.732	22	4.754
2½-10%	438	1.003	397	1.838
over 10%	144	141	753	1.038
Kursets afslutning				
Fuldført (prøve bestået)	238	56	588	882
Fuldført (prøve ikke bestået)	1	0	29	30
Fuldført (ikke gået op til prøven)	189	0	3	192
Fuldført (ingen prøve)	0	5.681	303	5.984
Kurset/prøven afbrudt	172	264	446	882
Varighed (andel fuldførte studenterårsværk)				
under 2½%	362	276	648	1.286
netop 2½%	0	4.722	16	4.738
2½-10%	136	864	155	1.155
over 10%	102	139	550	791

Anm.: 2½% svarer til 1 uge, 10% svarer til 4 uger.

Udfaldsvariablerne for årene 1994-1995 er korreleret med selektionen ind i de forskellige typer VEU. Deltagerne i de almene VEU-kurser er således generelt mindre beskæftigede og tjener væsentligt mindre end de øvrige grupper. Deltagere i erhvervsrettede kurser er generelt en smule mere beskæftigede end kontrolgruppen, men tjener en smule mindre. Endelig har deltagerne i de videregående kurser oplevet stigende beskæftigelse og løn i årene 1994-1995.

Tabellen viser tydeligt, at de, som deltager i VEU i 1. kvartal 1996, generelt deltager i betydeligt flere VEU-kurser end kontrolgruppen⁸. Forskellen er størst for deltagerne i videregående VEU og mindst for deltagerne i erhvervsrettet VEU, men er i alle tilfælde positiv. Det, at VEU-deltagelse på ét tidspunkt hænger sammen med VEU-deltagelse generelt, kan tyde på,

at det er nogle bestemte typer personer, der deltager i kurserne. Betragtes de senere år i tabellen, ses det imidlertid, at forskellen mindskes over tid, hvad der kan tyde på, at den enkelte persons kursusdeltagelse hovedsageligt foregår inden for en kortere årrække.

Tabellen viser nogle mønstre for kursusdeltagere i forhold til kontrolgruppen i årene efter 1996. Alle kursusdeltagere bliver mere beskæftigede set i forhold til kontrolgruppen, dog således, at deltagerne i de almene kurser starter lavt og efterhånden nærmer sig »normal« beskæftigelsesgrad. Kursusdeltagernes gennemsnitlige løn udvikler sig forskelligt alt efter, hvilken type kursus de har deltaget i. Lønnen for deltagere i almen VEU tilnærmes kontrolgruppens, men forbliver på et lavere niveau. Deltagerne i de erhvervsrettede kurser ligger ret konstant i forhold til kontrolgruppen, mens deltagerne i de videregående kurser øger afstanden til kontrolgruppen. Dette kan være en effekt af selve kursusdeltagelsen, men kan også skyldes systematisk selektion ind i de forskellige typer VEU. Dette undersøges i afsnit 7, hvor resultaterne af de formelle effekt-estimationer præsenteres.

Tabel Gennemsnitlige udfald, 1996

5.4

Kontrolgruppegruppe		Kursusdeltagere i forhold til kontrolgruppen		
		Almen	Erhvervsrettet	Videregående
Beskæftigelsesgrad (pct.)				
1994	89,5	-2,4	+1,2	-2,2
1995	94,1	-3,3	+1,1	+1,2
1996	92,3	-10,9	+2,4	+3,7
1997	87,8	-12,9	+3,0	+6,7
1998	86,2	-9,2	+3,7	+7,2
1999	84,4	-6,0	+4,2	+8,2
2000	82,9	-5,3	+4,5	+8,5
2001	81,5	-2,8	+5,4	+9,4
2002	77,8	-2,6	+4,6	+10,7
Lønindkomst (1000 kr.)				
1994	212	-30	-9	-2
1995	229	-37	-9	+8
1996	233	-56	-9	+24
1997	235	-55	-6	+38
1998	238	-48	-5	+52
1999	243	-43	-4	+67
2000	248	-41	-3	+80
2001	253	-33	-1	+97
2002	255	-32	+0	+104
VEU studieårstilvækst (pct.)				
1994	1,1	+3,4	+1,3	+11,0
1995	0,6	+9,3	+2,0	+16,5
1996	0,7	+20,2	+5,4	+20,4
1997	1,1	+6,1	+1,3	+9,1
1998	1,6	+3,0	+1,1	+5,7
1999	1,4	+3,1	+0,9	+3,8
2000	1,1	+1,8	+0,7	+2,4
2001	1,0	+0,8	+0,5	+1,3
2002	1,0	+1,1	+0,6	+0,7
Timeløn (kr.)				
1994	146	-17	-7	+3
1995	151	-15	-7	+0
1996	158	-18	-9	+8
1997	160	-21	-8	+11
1998	170	-23	-9	+20
1999	175	-20	-9	+30
2000	181	-20	-10	+37
2001	189	-20	-11	+45
2002	193	-19	-11	+47

Tabel 5.5 viser VEU-kursisternes deltagelse i de tre kursustyper. Det ses, at erhvervsrettede kurser udgør hele 75%, mens VEU på videregående niveau og almen VEU kun udgør hhv. 17 og 8%. De erhvervsrettede kurser er mere almindelige blandt de privatansatte kursister end blandt de offentligt ansatte, mens fordelingen mellem almene og videregående er nogenlunde ens.

Andelen, som deltager i almen VEU, er nogenlunde ens for de forskellige uddannelsesniveauer, på nær for de, som kun har grundskoleuddannelse, hvor andelen er noget højere. Hvis der ses bort fra personer med gymnasial uddannelse, stiger andelen af VEU-deltagere, som deltager i videregående VEU, med uddannelsesniveauet, og andelen, som deltager i erhvervsrettet VEU, falder tilsvarende. Med hensyn til deltagelse i erhvervsrettet og videregående VEU placerer personer med en gymnasial uddannelse sig imellem gruppen med kort videregående uddannelse og grupper med mellemlang videregående uddannelse.

Tabel 5.5 Kursusdeltageres fordeling på kursustyper, 1996

	Antal kursusdel- tagere	Valgt kursustype (pct.)			Alle
		Almen	Erhvervsre- ttet	Videregå- ende	
I alt	7.970	8	75	17	100%
Sektor					
Privatansatte	5.678	6	79	15	100%
Offentligt ansatte	2.292	11	67	22	100%
Højeste fuldførte uddannelse					
Grundskole	2.020	11	86	3	100%
Gymnasial	438	5	56	39	100%
Faglært	3.914	7	82	11	100%
Kort videregående	465	4	70	26	100%
Mellemlang videregående	936	7	44	49	100%
Lang videregående	197	6	39	55	100%
Branche					
Udvinding	251	4	89	7	100%
Nærings- og nydelsesmiddel	575	6	88	6	100%
Tekstil og beklædning	61	16	70	13	100%
Øvrig industri	884	6	86	8	100%
Jern og metal	1.158	5	87	8	100%
Bygge og anlæg	515	4	89	6	100%

	Antal kursusdel- tagere	Valgt kursustype (pct.)			Alle
		Almen	Erhvervsre- ttet	Videregå- ende	
Handel og service	945	8	72	21	100%
Transport og kommunikation	676	6	82	11	100%
Penge og finans	443	6	63	31	100%
Forretningsservice	432	6	39	55	100%
Offentlig administration	678	7	82	10	100%
Undervisning	549	6	37	56	100%
Sundhed	236	22	68	10	100%
Sociale institutioner	327	27	64	10	100%
Private tjenesteydelser	237	6	79	15	100%
Uoplyst	3	33	33	33	100%

Typen af VEU-deltagelse varierer betydeligt mellem de ansatte i forskellige brancher. Deltagelse i almen VEU er langt mest udbredt blandt ansatte ved sociale institutioner og i sundhedssektoren (over 20%), mens VEU på videregående niveau er langt mest udbredt blandt ansatte inden for undervisning og forretningsservice (over 50%). Disse grupper har forholdsvis lav deltagelse i erhvervsrettet VEU, som er mest almindelig blandt ansatte i primære og industrielle erhverv, på nær tekstil- og beklædningsindustrien.

5.2 Forklarende variabler

I analysen indgår et stort antal forklarende variabler. Disse fordeler sig hovedsageligt på to typer: Personspecifikke og arbejdsstedsspecifikke. De personspecifikke variabler indeholder hovedsageligt demografisk information og arbejdsmarkedsrelaterede informationer og kommer fra IDA-registerets persondel. De arbejdsstedsspecifikke variabler er tilsvarende trukket fra IDA-registerets virksomhedsdel. Alle de anvendte forklarende variabler gælder år 1995, dvs. året før den undersøgte kursusdeltagelse. Dette valg er foretaget for at undgå endogenitetsproblemer med de forklarende variabler.

De personspecifikke variabler indeholder oplysninger om køn, alder, civilstand, børn, uddannelse (type, niveau og alder), nationalitet, bopæl (amt), pendling, stillingskategori, erhvervserfaring, ansættelsestid/ancien-

nitet, ledighed og indkomstforhold. De arbejdsstedsspecifikke variabler indeholder oplysninger om sektor (offentlig/privat), branche, lønsum, antal ansatte og udskiftningen af disse, samt de ansattes ledighed og stillingskategorier (med kønsfordeling og lønniveau inden for hver kategori).

En del af de anvendte variabler indgår som kategoriserede variabler, og disse kan ses i tabel 5.6. Tabellen svarer til tabellerne 5.1 og 5.6, hvor der i stedet for inddelingskriterier blot er opdelt på de kategoriserede forklarende variabler, som indgår i analysen. De øvrige (kontinuerte) variabler er beskrevet i tabel 5.7. Af de kategoriserede variabler ses det, at

- Mænd udgør 58% af datamaterialet. Med en kursistandel på 6,1% deltager de i VEU i noget højere grad end kvinder (5,2%). Både mænd og kvinder deltager hovedsageligt i erhvervsrettet VEU, men overvægten er størst for mænd.
- Andelen, som deltager i VEU, er størst blandt de 18-29-årige og mindst for de ældste grupper. De yngste grupper deltager forholdsvist meget i videregående VEU, mens de ældre forholdsvist ofte deltager i almen VEU.
- De samboende udgør hovedparten af datamaterialet (74%), men der er ikke større forskelle mellem samboende og enliges deltagelsesandel og VEU-typer.
- Datamaterialet består altovervejende af etniske danskere (98%). VEU-deltagelsen er lavere blandt udlændinge end blandt danskere. Personer fra OECD deltager i nogenlunde samme typer VEU som etniske danskere, mens personer med oprindelse uden for OECD forholdsvist ofte deltager i almen VEU.
- Halvdelen af datamaterialet udgøres af personer, hvis højeste uddannelse er enten almen (29%) eller inden for handel/samfundsfag (23%). Andelen, som deltager i VEU, varierer noget mellem de forskellige uddannelsestyper. Inden for nogle uddannelsestyper er VEU-deltagelsen meget lav (under 2% for naturvidenskabelige og musik/kulturelle uddannelser), mens den for andre er noget højere (7% med uddannelse inden for jern/metal). Der er store forskelle i valget af VEU-type mellem forskellige uddannelser. Som den eneste gruppe deltager personer med pædagogiske uddannelser oftere i videregående end erhvervsrettet VEU, mens personer med uddannelser inden for

service, jern/metal og bygge/anlæg næsten udelukkende deltager i erhvervsrettede kurser.

- Faglærte og ufaglærte deltager oftest i VEU (næsten udelukkende i erhvervsrettede kurser), mens ansatte i ledende stillinger sjældnest deltager og funktionærer placerer sig indimellem. Ansatte i ledende stillinger deltager forholdsvis ofte i videregående kurser. Det skal ses i lyset af, at her kun ses på offentligt udbudte kurser. Personer med videregående uddannelse deltager således mere i private kurser.
- Deltagelsen i VEU-kurser er mindst i Københavns og Roskilde Amter (begge 4,0%) og størst i Ringkøbing og Viborg Amter (begge 7,1%). I Frederiksberg og Københavns kommuner er det forholdsvis almindeligt at deltage i videregående VEU, mens dette slet ikke finder sted i Bornholms Amt.

Tabel 5.6 Grupperede forklarende variabler, 1996

	Alle personer		Kursister		Valgt kursustype (pct.)		
	Antal	Andel af alle	Antal	Andel	Almen	Erhvervsrettet	Videregående
Køn							
Mand	79.997	58%	4.897	6,1%	5	80	15
Kvinde	58.783	42%	3.073	5,2%	12	68	21
Aldersgruppe							
18-24	11.340	8%	914	8,1%	9	67	24
25-29	18.354	13%	1.499	8,2%	4	67	29
30-39	40.494	29%	2.476	6,1%	6	78	16
40-49	38.888	28%	2.046	5,3%	9	79	12
50+	29.704	21%	1.035	3,5%	10	82	8
Civilstand							
Samboende	103.022	74%	5.758	5,6%	7	77	16
Enlig	35.758	26%	2.212	6,2%	9	71	21
Nationalitet							
Danmark	136.176	98%	7.872	5,8%	7	75	17
OECD	1.558	1%	53	3,4%	11	64	25
Ikke-OECD	1.046	1%	45	4,3%	20	71	9

	Alle personer		Kursister		Valgt kursustype (pct.)		
	Antal	Andel af alle	Antal	Andel	Almen	Erhverv srettet	Videre- gående
Højeste fuldførte uddannelsestype							
Almen	40.195	29%	2.184	5,4%	10	83	7
Pædagogiske	6.142	4%	417	6,8%	6	26	67
Humanistiske	3.230	2%	141	4,4%	8	55	37
Musiske/kultur	363	0%	5	1,4%	20	80	0
Naturvidenskab	814	1%	10	1,2%	10	30	60
Samfund	32.419	23%	2.071	6,4%	6	68	27
Bygge og anlæg	9.382	7%	611	6,5%	6	92	2
Jern og metal	13.452	10%	950	7,1%	4	92	4
Grafiske	1.369	1%	55	4,0%	7	87	5
Håndarbejde	2.029	1%	136	6,7%	9	84	7
Tekniske	8.228	6%	522	6,3%	4	62	34
Service	1.126	1%	57	5,1%	4	91	5
Levnedsmiddel	4.255	3%	266	6,3%	10	83	8
Jordbrug	2.207	2%	138	6,3%	6	80	14
Transport	1.312	1%	66	5,0%	3	86	11
Sundhed	10.376	7%	243	2,3%	26	60	14
Sikkerhed	379	0%	14	3,7%	7	64	29
Uoplyst	1.502	1%	84	5,6%	11	87	2
Tid siden højeste fuldførte uddannelse er opnået							
Op til 1 år	2.555	2%	165	6,5%	8	61	31
1-2 år	3.780	3%	279	7,4%	6	54	40
2-5 år	12.247	9%	966	7,9%	6	57	37
5-10 år	20.590	15%	1.444	7,0%	6	71	23
10-15 år	19.113	14%	1.155	6,0%	6	79	15
15-20 år	16.866	12%	1.015	6,0%	7	81	12
Over 20 år	15.010	11%	862	5,7%	8	83	9
Ukendt	48.619	35%	2.084	4,3%	11	83	6
Stillingskategori							
Ledelse	39.418	28%	1.755	4,5%	6	56	38
Funktionær	39.675	29%	2.435	6,1%	9	71	20
Faglært	21.047	15%	1.464	7,0%	5	93	3
Ufaglært	31.147	22%	1.918	6,2%	9	88	3
Ikke-angivet	7.493	5%	398	5,3%	9	61	31

	Alle personer		Kursister		Valgt kursustype (pct.)		
	Antal	Andel af alle	Antal	Andel	Almen	Erhverv srettet	Videre- gående
Ansættelsestid							
1 kvartal	3.766	3%	238	6,3%	12	70	18
2 kvartaler	7.234	5%	456	6,3%	9	68	23
3 kvartaler	6.021	4%	433	7,2%	6	83	11
4 kvartaler	5.308	4%	350	6,6%	6	75	19
Netop ét år	10.705	8%	615	5,7%	7	69	24
2-3 år	20.767	15%	1.292	6,2%	7	73	20
3-4 år	12.973	9%	754	5,8%	9	67	24
4-5 år	10.400	7%	592	5,7%	8	74	18
Over 5 år	61.606	44%	3.240	5,3%	7	80	13
Amt							
Københavns Kommune	11.162	8%	542	4,9%	9	52	39
Frederiksberg Kommune	2.321	2%	108	4,7%	10	44	45
Københavns Amt	16.943	12%	702	4,1%	11	62	27
Frederiksborg Amt	10.193	7%	485	4,8%	10	70	21
Roskilde Amt	7.222	5%	305	4,2%	9	65	26
Vestsjællands Amt	7.500	5%	456	6,1%	7	72	21
Storstrøms Amt	6.439	5%	390	6,1%	8	81	12
Bornholms Amt	1.006	1%	46	4,6%	2	98	0
Fyns Amt	11.821	9%	672	5,7%	12	75	14
Sønderjyllands Amt	6.652	5%	421	6,3%	4	86	10
Ribe Amt	6.047	4%	421	7,0%	6	83	11
Vejle Amt	9.551	7%	669	7,0%	7	80	12
Ringkøbing Amt	7.243	5%	542	7,5%	6	85	9
Århus Amt	16.256	12%	961	5,9%	6	74	20
Viborg Amt	6.088	4%	462	7,6%	6	87	6
Nordjyllands Amt	12.336	9%	788	6,4%	4	87	9

I tabel 5.7 ses gennemsnit for de anvendte kontinuerte variabler, dels for kontrolgruppen, som ikke deltager i VEU i 1. kvartal 1996, og dels for deltagerne i hver type af VEU-kursus. Derudover ses udfaldsrummet (minimum og maksimum) samt, hvor det er aktuelt, den andel af populationen, som mangler den enkelte oplysning⁹. Tabellen læses sådan, at for eksempel erhvervserfaringen fra ansættelser før den aktuelle varierer mellem 0 og 32 år med 15% uoplyste. Derudover ses det, at deltagerne i videregående VEU i gennemsnit har ca. fire års mindre erhvervserfaring fra tidligere ansættelsesforhold.

Tabel 5.7 Kontinuerte forklarende variabler, 1996

	Kontrol- gruppe	Gennemsnit			Min.	Maks.	Andel uoply- ste
		Almen	Er- hvervs- rettet	Videre- gående			
Børn (indikatorer for at have mindst ét barn i aldersgruppen)							
i alderen 0-2 år	0,13	0,06	0,14	0,12	0	1	
i alderen 3-6 år	0,15	0,10	0,16	0,12	0	1	
i alderen 7-9 år	0,11	0,09	0,12	0,09	0	1	
i alderen 10-14 år	0,15	0,16	0,17	0,11	0	1	
i alderen 15-17 år	0,11	0,13	0,10	0,08	0	1	
Pendlingsafstand (km)							
pendlingsafstand	12,73	12,75	11,83	13,60	0	434	1%
Tidligere erhvervserfaring (år)							
erhvervserfaring	10,96	10,21	10,34	6,51	0	32	15%
Ledighed							
uger delvis ledig	0,33	0,49	0,32	0,25	0	39	
uger fuld ledighed	0,94	1,65	1,11	0,77	0	39	
uger uden ledighed	6,05	7,23	7,48	5,82	0	51	
LEDPERI	0,13	0,24	0,16	0,11	0	14	
LEDPERA	0,20	0,29	0,25	0,18	0	14	
Indkomst							
samlet lønindkomst (tkr.)	233	195	223	241	6	2665	
bruttoindkomst (tkr.)	247	212	234	249	-1268	4017	
timeløn (kr.)	151	136	144	151	0	7297	
Udskiftning blandt de ansatte (pct.)							
afgangsrate	24	25	23	22	0	100	2%
andel gengangere	72	71	73	73	0	200	0%
ændring i antal ansatte	11	11	11	11	0	100	2%
Antal ansatte og lønsum							
antal årsværk	552	670	572	380	0	10511	
lønsum	92	110	97	74	0	1819	
Andel ansatte i stillingskategorier (pct.)							
faglærte	14	12	18	7	0	100	
højere funktionærer	26	25	20	41	0	100	
ikke-faglærte	22	24	28	14	0	100	
lavere funktionærer	27	29	24	28	0	100	

	Kontrol- gruppe	Gennemsnit		Videre- gående	Min.	Maks.	Andel uoply- ste
		Almen	Er- hvervs- rettet				
Andel kvinder i stillingskategorier (pct.)							
faglærte	11	14	8	12	0	100	32%
højere funktionærer	34	41	24	35	0	100	10%
ikke-faglærte	44	53	35	50	0	100	15%
lavere funktionærer	67	69	63	70	0	100	10%
Hovedbeskæftigedes gennemsnitlige timelønninger (kr.)							
alle	146	141	145	162	0	911	
faglærte	96	99	109	79	0	526	
højere funktionærer	164	160	171	189	0	1182	
ikke-faglærte	104	108	114	103	0	1005	
lavere funktionærer	115	116	119	127	0	892	
Ledighed blandt tidligere ansatte							
antal perioder	19	20	17	20	10	260	61%
ledighedsgrad	21	22	18	21	0	105	61%
Årlige fagforeningskontingent	2722	2781	2988	2439	-2186	24474	

5.3 Data for år 2000

Overordnet set svarer data for år 2000 nogenlunde til data fra år 1996. De vigtigste overordnede forskelle er, at kursusdeltagerne i datasættet for år 2000 udgør en lidt større andel af stikprøven (6,0% mod 5,5% i 1996), og at deltagelse i privat udbudt VEU nu også forsøges analyseret. Stikprøvens og kursusdeltagernes fordeling på inddelingskriterierne er således ret ens i de to år, jf. 5.1 og tabel 5.8.

Tabel 5.8 Antal personer og kursusdeltagelse, opdelt på inddelingskriterier

	Antal Personer	Andel af alle	Kursusdeltagere	
			Antal	Andel
I alt	153.994	100%	9.244	6,0%
Sektor				
Privatansatte	101.025	66%	6.446	6,4%
Offentligt ansatte	52.969	34%	2.798	5,3%
Højeste fuldførte uddannelse				
Grundskole	36.439	24%	2.177	6,0%
Gymnasial	7.780	5%	518	6,7%
Faglært	68.750	45%	4.570	6,6%
Kort videregående	7.333	5%	513	7,0%
Mellemlang videregående	24.198	16%	1.234	5,1%
Lang videregående	9.494	6%	232	2,4%
Branche				
Udvinding	3.943	3%	331	8,4%
Nærings- og nydelsesmiddel	5.610	4%	499	8,9%
Tekstil og beklædning	999	1%	53	5,3%
Øvrig industri	12.204	8%	781	6,4%
Jern og metal	14.075	9%	1.327	9,4%
Bygge og anlæg	10.034	7%	461	4,6%
Handel og service	23.111	15%	1.315	5,7%
Transport og kommunikation	11.810	8%	758	6,4%
Penge og finans	6.930	5%	455	6,6%
Forretningsservice	10.843	7%	490	4,5%
Offentlig administration	10.095	7%	532	5,3%
Undervisning	11.411	7%	1.036	9,1%
Sundhed	9.486	6%	316	3,3%
Sociale institutioner	16.458	11%	617	3,7%
Private tjenesteydelser	6.898	4%	270	3,9%
Uoplyst	87	0%	3	3,4%

Deltagelse i privat/intern VEU er i modsætning til de øvrige kursustyper ikke registreret centralt og er derfor forsøgt residual-bestemt ud fra et survey, hvor respondenterne er blevet spurgt, om de har deltaget i VEU i løbet af år 2000. Denne måde at identificere deltagelse i privat VEU på har flere implikationer:

1. Den private/intern VEU, som indgår i analysen, kan have foregået senere end 1. kvartal i år 2000, men kan også være påbegyndt før 2000, idet det ikke er muligt at bestemme tidspunktet præcist.
2. Identifikation af deltagelse i privat VEU afhænger af, at respondenterne husker korrekt med hensyn til deltagelse i VEU i år 2000.
3. Endelig ekskluderer vi helt personer, der i løbet af 2000 har deltaget i *både* offentligt og privat finansierede kurser på grund af vores måde at identificere populationen af privat kursister på.

Hvis det antages, at respondenterne har husket nogenlunde korrekt, betyder denne måde at identificere deltagelse i privat VEU på hovedsageligt, at ikke al privat VEU i 1. kvartal medtages, og at noget privat VEU fra senere kvartaler også medtages. Identifikationen af effekterne af privat VEU-deltagelse er med andre ord usikker i forhold til identifikationen af de offentligt tilrettelagte VEU-typer. Herudover er det kun muligt at identificere meget få deltagere i privat VEU, hvad der selvfølgelig vil gøre resultaterne forholdsvis usikre.

Tabel 5.9 viser grupperingen af VEU-kurserne i datasættet for år 2000. I forhold til datasættet for 1996-kohorten (tabel 5.2) er der sket nogle omfordelinger mellem de enkelte VEU-typer – fx er fag fra rene erhvervs- voksenuddannelser blevet væsentligt mere almindelige, mens øvrige erhvervsuddannelser er blevet væsentligt mindre almindelige – men når der ses på de overordnede typer, er fordelingen nogenlunde bibeholdt.

Tabel Gruppering af VEU-kurser

5.9

	Kursustype			
	Almen	Erhvervs- rettet	Videre- gående	Privat
Almen voksenuddannelse	733	-	-	-
Hf-enkeltfag	55	-	-	-
Fag fra primære uddannelser (almene)	37	-	-	-
AMU-kurser, industri	-	2.426	-	-
AMU-kurser, handel/kontor, service, hotel, finans	-	1.956	-	-
Fag fra rene voksenuddannelser (erhverv)	-	718	-	-
AMU-kurser, bygge/anlæg og jordbrug	-	412	-	-
AMU-kurser, offentligt område	-	324	-	-
Øvrige uddannelser (erhverv)	-	236	-	-
Fag fra rene voksenuddannelser (videregående)	-	-	952	-
Videregående voksenuddannelse	-	-	701	-
Fag på HD/ED-niveau	-	-	464	-
Fag på diplomniveau	-	-	49	-
Fag fra primære uddannelser (videregående)	-	-	36	-
Fag fra øvrige voksenuddannelser (videregående)	-	-	21	-
Privat	-	-	-	124
I alt	825	6.072	2.223	124

De undersøgte kursers varighed og afslutningsform er vist i tabel 5.10. Hvis tabellen sammenlignes med den tilsvarende tabel for 1996-kohorten (tabel 5.3), ses det, at de eneste større ændringer er at finde inden for de erhvervsrettede kurser. Her er der dels blevet væsentligt flere kurser med varighed længere end en uge, og dels er det blevet mere almindeligt at afslutte kurserne med en prøve.

Tabel VEU-kursernes varighed og afslutning

5.10

	Kursustype				I alt
	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat	
Varighed (andel studenterårsværk)					
under 2½%	32	107	376	57	572
netop 2½%	0	3.973	189	0	4.162
2½-10%	674	1.801	275	46	2.796
over 10%	119	191	1.383	21	1.714
Kursets afslutning					
Fuldført (prøve bestået)	248	465	968	-	1.681
Fuldført (prøve ikke bestået)	0	57	91	-	148
Fuldført (ikke gået op til prøven)	253	377	238	-	868
Fuldført (ingen prøve)	0	5.091	660	-	5.751
Kurset/prøven afbrudt	324	82	266	-	672
Varighed (andel beståede studenterårsværk)					
under 2½%	577	548	940	-	2.189
netop 2½%	0	3.953	187	-	4.140
2½-10%	161	1.395	136	-	1.692
over 10%	87	176	960	-	1.223

Tabel 5.11 viser de fire udfaldsvariabler for årene 1998-2002. Forskellene mellem kursusedtagere og kontrolgruppe er meget lig de, der findes i den tilsvarende tabel 5.4 for 1996. Deltagere i privat VEU oplever relativt stigende beskæftigelsesgrad og lønindkomst, meget lig deltagerne i videregående VEU.

Tabel Effektmål

5.11

Kontrolgruppe		Kursusedtagere i forhold til kontrolgruppe			
		Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat
Beskæftigelsesgrad (pct.)					
1994	79,8	+0,9	+2,7	-9,6	-1,1
1995	83,0	-0,2	+3,1	-5,1	-2,2
1996	85,5	-1,6	+2,9	-2,3	+0,1
1997	87,4	-3,0	+2,3	+0,0	+0,9
1998	90,8	-3,7	+2,0	+1,8	+1,6
1999	94,1	-5,5	+1,7	+2,1	+0,8
2000	92,2	-12,7	+3,0	+3,8	+5,3
2001	89,0	-9,9	+3,5	+5,6	+7,2
2002	84,6	-7,1	+2,4	+7,1	+11,6

Kontrolgruppe		Kursusdeltagere i forhold til kontrolgruppe			
		Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat
Lønindkomst (1000 kr.)					
1994	184	-18	-12	-25	-6
1995	197	-20	-10	-17	-8
1996	209	-26	-12	-11	+1
1997	224	-28	-12	-5	-2
1998	242	-33	-15	+3	+1
1999	262	-43	-15	+8	-1
2000	269	-61	-16	+20	+5
2001	272	-60	-15	+36	+13
2002	272	-54	-13	+43	+26
VEU studieårstilvækst (pct.)					
1994	1,6	+0,5	+0,4	+2,3	+1,3
1995	1,5	+0,6	+0,4	+3,3	+1,7
1996	1,4	+0,9	+0,5	+4,0	+0,9
1997	1,3	+1,8	+0,8	+4,8	+0,7
1998	1,5	+2,4	+1,4	+7,2	+1,7
1999	0,9	+8,7	+3,2	+12,2	+0,8
2000	0,6	+16,1	+6,8	+18,0	+0,3
2001	0,9	+4,3	+1,3	+7,0	+1,1
2002	1,0	+2,2	+0,8	+2,7	+0,9
Timeløn (kr.)					
1994	141	-16	-12	-8	+1
1995	145	-11	-11	-10	-3
1996	151	-16	-12	-7	-6
1997	154	-17	-11	-6	-7
1998	164	-18	-11	-3	+3
1999	170	-21	-12	+2	+6
2000	178	-25	-14	+5	-9
2001	186	-25	-14	+11	-8
2002	191	-24	-14	+14	-7

Tabel 5.12 viser fordelingen af de kategoriserede variabler i datasættet for år 2000, samt de valgte kursustyper inden for hver kategori. Disse er meget lig fordelingerne i datasættet for 1996, jf. tabel 5.6, men der er enkelte væsentlige forskelle.

- Stikprøven lader til generelt at være noget ældre end for 1996, idet der er færre personer i de yngste aldersgrupper, men flere i de ældste. Mens deltagelsen i erhvervsrettet VEU i 1996 var størst blandt de mid-

aldrende, er andelen i 2000 størst blandt de unge og lavest for de ældre.

- Mens der er ikke sket større ændringer i fordelingen af stikprøvernes uddannelsesbaggrunde, er deltagelsesandelen ændret for nogle uddannelsesstyper. Deltagelsesandelen er især steget for personer uddannet inden for pædagogiske fag, jern/metal og sikkerhed. Omvendt er den især faldet for personer uddannet inden for bygge/anlæg, grafiske og tekniske fag. Inden for uddannelseskategorierne er der ikke sket større ændringer i valg af kursustype, måske på nær at de pædagogisk uddannede i endnu højere grad vælger videregående VEU.
- Tilsyneladende er der blevet flere personer uddannet mere end 20 år før undersøgelsestidspunktet og færre med ukendt uddannelsestidspunkt, men dette skyldes formodentlig blot, at det hovedsageligt er oplysningerne om uddannelsestidspunkt for 1980, der er mangelfulde.
- Inddelingen i stillingskategorier er ikke sammenlignelig mellem de to år, da definitionerne af stillingskategorierne (udfaldsrummet) har ændret sig.
- Der er ingen væsentlige ændringer i samplens geografiske sammensætning, men der er nogle forskelle i deltagelsesandelen og valget af kursustype inden for amterne. Deltagelsesandelen er generelt høj/lav i de samme amter som i 1996, men spredningen er vokset en smule til 4,0-7,7% (fra 4,0-7,0%). Valget af kursustyper ser ud til at være blevet mere ens mellem amterne, især er andelen, som deltager i videregående VEU, blevet udjævnet, ved at andelen er steget i de tyndere befolkede amter.

Tabel 5.13 viser gennemsnit for de kontinuerte forklarende variabler i datasættet for år 2000. Disse svarer i vid udstrækning til de tilsvarende gennemsnit for 1996, jf. tabel 5.7, men der er enkelte forskelle.

- Fra at være næsten ens i 1996 er pendlingsafstanden i 2000 noget forskellig for kontrolgruppen og deltagerne i især almen og videregående VEU. Mens kontrolgruppen har fået længere pendlingsafstand, er denne mindsket for og deltagerne i almen og videregående VEU.
- Målt i antal årsværk er både kontrolgruppe og kursusdeltagere i 2000 ansat ved mindre arbejdssteder end i 1996.

Tabel 5.12 Grupperede forklarende variabler

	Alle personer		Kursister		Valgt kursustype (pct.)			
	Antal	Andel af alle	Antal	Andel af alle	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat
Køn								
Mand	84.346	55%	5.138	6,1%	6	74	20	1
Kvinde	69.648	45%	3.982	5,7%	13	57	30	2
Aldersgruppe								
18-24	8.060	5%	706	8,8%	8	65	26	1
25-29	18.149	12%	1.373	7,6%	5	59	36	1
30-39	46.813	30%	2.931	6,3%	7	66	27	1
40-49	41.485	27%	2.439	5,9%	9	71	20	2
50+	39.487	26%	1.671	4,2%	16	68	16	1
Civilstand								
Samboende	116.487	76%	6.715	5,8%	9	67	24	1
Enlig	37.507	24%	2.405	6,4%	9	65	26	1
Nationalitet								
Danmark	150.326	98%	8.952	6,0%	9	66	25	1
OECD	2.012	1%	85	4,2%	20	64	16	2
Ikke-OECD	1.656	1%	83	5,0%	16	80	5	0
Højeste fuldførte uddannelsestype								
Almen	39.824	26%	2.320	5,8%	12	79	9	1
Pædagogiske	9.875	6%	759	7,7%	6	9	84	3
Humanistiske	3.831	2%	148	3,9%	6	39	55	3
Musiske/kultur	435	0%	4	0,9%	25	50	25	0
Naturvidenskab	1.055	1%	22	2,1%	5	18	77	9
Samfund	37.560	24%	2.296	6,1%	7	59	34	1
Bygge og anlæg	9.894	6%	541	5,5%	8	85	6	2
Jern og metal	13.758	9%	1.236	9,0%	6	89	6	1
Grafiske	1.355	1%	41	3,0%	10	76	15	0
Håndarbejde	2.166	1%	135	6,2%	13	77	10	4
Tekniske	9.507	6%	464	4,9%	5	56	40	1
Service	1.287	1%	63	4,9%	14	84	2	3
Levnedsmiddel	4.874	3%	296	6,1%	10	78	12	2
Jordbrug	2.639	2%	183	6,9%	8	79	14	1
Transport	1.461	1%	80	5,5%	5	73	23	3
Sundhed	12.464	8%	412	3,3%	27	53	19	2
Sikkerhed	431	0%	27	6,3%	4	63	33	4
Uoplyst	1.578	1%	93	5,9%	16	74	10	0

	Alle personer		Kursister		Valgt kursustype (pct.)			
	Antal	Andel af alle	Antal	Andel af alle	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat
Tid siden højeste fuldførte uddannelse er opnået								
Op til 1 år	2.606	2%	163	6,3%	6	53	41	1
1-2 år	4.201	3%	268	6,4%	6	51	43	2
2-5 år	12.596	8%	959	7,6%	6	50	44	1
5-10 år	20.464	13%	1.371	6,7%	7	57	36	1
10-15 år	21.185	14%	1.346	6,4%	7	68	25	1
15-20 år	19.974	13%	1.258	6,3%	8	69	23	2
Over 20 år	29.660	19%	1.799	6,1%	9	74	17	2
Ukendt	43.308	28%	1.956	4,5%	15	76	10	1
Stillingskategori								
Ledelse	27.179	18%	1.398	5,1%	4	29	67	2
Funktionær	30.446	20%	1.323	4,3%	11	51	37	2
Faglært	76.484	50%	5.265	6,9%	9	78	13	1
Ufaglært	14.167	9%	809	5,7%	11	85	5	2
Ikke-angivet	5.718	4%	325	5,7%	8	68	23	1
Ansættelsestid								
1 kvartal	3.471	2%	180	5,2%	12	64	24	1
2 kvartaler	6.801	4%	408	6,0%	8	63	29	2
3 kvartaler	5.743	4%	358	6,2%	7	73	20	1
4 kvartaler	5.240	3%	337	6,4%	10	68	22	1
Netop ét år	12.092	8%	711	5,9%	11	60	29	1
2-3 år	22.768	15%	1.425	6,3%	8	63	29	1
3-4 år	15.938	10%	968	6,1%	9	63	29	2
4-5 år	12.555	8%	780	6,2%	9	65	26	1
Over 5 år	69.386	45%	3.953	5,7%	9	70	21	1
Amt								
Københavns Kommune	12.682	8%	587	4,6%	11	45	44	1
Frederiksberg Kommune	2.620	2%	106	4,0%	5	33	62	3
Københavns Amt	18.173	12%	721	4,0%	12	60	28	2
Frederiksborg Amt	11.143	7%	458	4,1%	12	60	29	3
Roskilde Amt	7.905	5%	354	4,5%	12	63	25	1
Vestsjællands Amt	8.410	5%	464	5,5%	7	73	20	2
Storstrøms Amt	7.169	5%	461	6,4%	9	74	17	2
Bornholms Amt	1.068	1%	73	6,8%	10	71	19	0
Fyns Amt	12.783	8%	945	7,4%	12	59	30	1
Sønderjyllands Amt	7.292	5%	560	7,7%	9	76	15	0
Ribe Amt	6.627	4%	454	6,9%	7	75	18	0
Vejle Amt	10.663	7%	745	7,0%	12	63	25	1
Ringkøbing Amt	8.128	5%	595	7,3%	10	73	16	1
Århus Amt	18.335	12%	1.133	6,2%	7	68	25	2
Viborg Amt	7.030	5%	563	8,0%	4	77	19	1
Nordjyllands Amt	13.966	9%	901	6,5%	6	74	20	2

Tabel 5.13 Kontinuerte forklarende variabler

	Gennemsnit					Min.	Maks.	Andel uoplyste
	Kontrol-gruppe	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat			
Børn (indikatorer for at have mindst ét barn i aldersgruppen)								
i alderen 0-2 år	0,12	0,06	0,12	0,13	0,11	0	1	
i alderen 3-6 år	0,17	0,14	0,17	0,17	0,16	0	1	
i alderen 7-9 år	0,13	0,12	0,13	0,12	0,20	0	1	
i alderen 10-14 år	0,16	0,16	0,17	0,15	0,26	0	1	
i alderen 15-17 år	0,10	0,12	0,11	0,10	0,10	0	1	
Pendlingsafstand (km)								
pendlingsafstand	13,32	9,05	11,76	13,20	11,40	0	443	0%
Tidligere erhvervs erfaring (år)								
erhvervs erfaring	11,70	12,25	11,44	8,07	11,61	0	36	11%
Ledighed								
uger delvis ledig	0,30	0,82	0,29	0,25	0,16	0	39	
uger fuld ledighed	0,63	1,01	0,70	0,34	0,23	0	39	
uger uden ledighed	5,78	7,12	6,61	4,49	2,54	0	51	
LEDPERI	0,12	0,23	0,13	0,07	0,05	0	15	
LEDPERA	0,18	0,29	0,21	0,12	0,09	0	15	
Indkomst								
samlet lønindkomst (tkr.)	266	222	249	274	266	7	2756	
bruttoindkomst (tkr.)	281	242	260	283	276	-2028	4329	
timeløn (kr.)	170	148	157	172	175	0	9420	
Udskiftning blandt de ansatte (pct.)								
afgangsrate	23	24	23	21	21	0	100	3%
andel gengangere	75	74	75	76	77	0	233	0%
ændring i antal ansatte	11	11	11	11	10	0	100	3%
Antal ansatte og lønsum								
antal årsværk	505	540	505	353	526	0	10935	
lønsam	98	103	96	75	110	0	2333	
Andel ansatte i stillingskategorier (pct.)								
faglærte	48	53	58	32	38	0	100	
højere funktionærer	17	14	11	36	25	0	100	
ikke-faglærte	10	10	11	8	11	0	100	
lavere funktionærer	18	18	14	19	22	0	100	

	Gennemsnit					Min.	Maks.	Andel uoplyste
	Kontrol-gruppe	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	Privat			
Andel kvinder i stillingskategorier (pct.)								
faglærte	52	60	41	62	62	0	100	3%
højere funktionærer	32	38	22	38	37	0	100	20%
ikke-faglærte	43	51	37	49	54	0	100	24%
lavere funktionærer	54	60	46	60	60	0	100	18%
Hovedbeskæftigedes gennemsnitlige timelønninger (kr.)								
alle	165	157	160	175	164	0	1606	
faglærte	138	136	143	131	134	0	1290	
højere funktionærer	194	195	201	213	190	0	6304	
ikke-faglærte	93	97	106	95	94	0	831	
lavere funktionærer	143	145	146	159	146	0	1606	
Ledighed blandt tidligere ansatte								
antal perioder	21	22	19	21	22	10	220	52%
ledighedsgrad	20	20	19	19	20	0	105	52%
FAGFKDB	3154	3267	3436	3050	3009	0	40426	

6 Økonometrisk metode

6.1 Metode: Evalueringsproblemet og matching

Dette afsnit diskuterer kort vores valgte ikke-eksperimentelle estimator samt de tilhørende underliggende identificerende antagelser. I første omgang gives en kort oversigt over notation, antagelser og en formulering af den traditionelle effekttestimator udvidet til tilfældet relevant for VEU-evaluering, hvor der er indtil flere uddannelsesprogrammer at vælge imellem. Sidst følger en diskussion af praktisk konstruktion af periode, gennem hvilken effekten af VEU-deltagelse evalueres, samt hvilke udfald effekten af VEU evalueres på.

Indledningsvis skal der her gøres opmærksom på, at analysen alene beskæftiger sig med partielle effekter af VEU på individniveau¹⁰. Det vil sige, at analysen *ikke* vil beskæftige sig med effekterne af VEU på de personer, der *ikke* deltager. Vi er derfor som udgangspunkt nødt til at antage, at personer, der ikke deltager, heller ikke *påvirkes* af VEU-programmernes tilstedeværelse. Denne antagelse er nødvendig for, at man kan udtale sig om den *kausale* sammenhæng mellem VEU-deltagelse og efterfølgende tilknytning til arbejdsmarkedet. Den valgte analyseform er derfor mest anvendelig og plausibel i tilfælde, hvor der er tale om mindre omfangsrige uddannelser og tilsvarende mindre anvendelig til evaluering af større uddannelsesforanstaltninger, der benyttes af store dele af arbejdsstyrken. Bemærk, at mindre og større her skal ses i relation til bestemte dele af arbejdsmarkedet og ikke nødvendigvis relativt til arbejdsmarkedet generelt.

Formålet med evalueringen er at måle effekten af en given »treatment«¹¹, d , på en variabel, Y_d . I tilfældet med VEU kan der vælges mellem

D forskellige forløb, der alle er gensidigt udelukkende. Disse benævnes i det følgende som $d \in \{0, 1, \dots, D\}$. Lad $Y_{d'i}$ være det personspecifikke udfald i tilfældet med treatment $d=d'$ og lad Y_{0i} være det personspecifikke udfald i situationen uden »treatment«, $d=0$. Lad den personspecifikke effekt af treatment d' være benævnt som $\Delta_i = Y_{d'i} - Y_{0i}$, $d' \neq 0$. Det fundamentale evalueringsproblem består i, at vi aldrig observerer den samme person med begge udfald på samme tid. Det bliver derfor selvsagt umuligt at konstruere personspecifikke effekter uden yderligere antagelser.

I stedet for at konstruere personspecifikke effekter beskæftiger de fleste evalueringsstudier sig med konstruktion af gennemsnitlige effekter. I VEU-studiet vil vi kigge på parameteren »Treatment on the Treated«¹². Det vil sige, at vi estimerer den gennemsnitlige effekt af specifikke VEU-programmer for de, som *deltog* i dem¹³. Denne parameter defineres som

$$\begin{aligned}\Delta_{d'} &= E[Y_{d'} - Y_0 \mid d = d'] \\ &= E[Y_{d'} \mid d = d'] - E[Y_0 \mid d = d'].\end{aligned}\tag{1}$$

Problemet bliver nu at finde det *kontrafaktiske* udfald, $E[Y_0 \mid d=d']$ i (1), som selvfølgelig er uobserveret og derfor må konstrueres, for at vi kan identificere det definerede effektmål. Eller sagt på en anden måde, så skal der en række antagelser til for at opnå identifikation.

I evalueringen af VEU på individniveau vil vi benytte os af metoden kendt som *matching*. Matching har inden for de senere år været benyttet meget inden for anvendt økonometri generelt og har i særdeleshed fundet udbredt anvendelse inden for effektstudier af aktive arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger. Matching opnår den ønskede identifikation ved at antage at alle udfaldsrelevante forskelle mellem deltagere i VEU og ikke-deltagere kan fanges tilstrækkeligt af observerbare karakteristika, således at enhver forskel i udfald mellem de to grupper *alene* kan tilskrives VEU. Altså betyder dette, at for at matching kan give nogen mening, må økonometrikeren have adgang til så informationsrigt et datasæt, at det kontrafaktiske udfald for deltagerne i d' bliver identisk med observerede udfald blandt ikke-deltagerne. Ideen ved matching er således at konstruere en sammenligningsgruppe blandt ikke-deltagere, der ligner deltagerne så meget som muligt på baggrund af deres observerbare *attributter*, $\mathbf{X}$. Altså, be-

tingning på $\mathbf{X}$ vil fjerne den selektive forskel mellem VEU-deltagere og ikke-deltagere. For at opnå identifikation af (1) gør vi derfor følgende antagelse:

$$E[Y_0 | \mathbf{X}, d = d'] = E[Y_0 | \mathbf{X}, d = 0] = E[Y_0 | \mathbf{X}]. \quad (2)$$

(2) betyder, at hvis en ikke-deltager har samme observerbare attributter (som fx arbejdsmarkedshistorik) som en deltager, så har de samme forventede udfald (fx løn), hvis de ikke deltager i det givne VEU-forløb. For at kunne udnytte (2) er det nødvendigt at have en ikke-deltager for hver deltager, dvs.

$$P^{d'|0d'}(\mathbf{X}) < 1, \quad (3)$$

hvor $P^{d'|0d'}(\bullet)$ er den betingede sandsynlighed for at vælge d' givet enten deltagelse i d' eller ingen deltagelse, 0. Det må altså ikke være tilfældet, at fx alle 52-årige på arbejdsmarkedet deltager i uddannelse d' , da det således ikke ville være muligt at finde en 52-årig at observere det kontrafaktiske udfald for.

I situationer, hvor et stort sæt af attributter, $\mathbf{X}$, benyttes, bliver det ikke muligt i praksis at implementere matching, da man vil løbe ind i et såkaldt dimensionsproblem. En måde at undgå dette problem på *uden* at indføre funktionelle formantagelser i den betingede udfaldsligning (2), er at benytte sig af en såkaldt *balancing score*. I tilfældet med VEU ændres betingningen i (2) til en betingning på sandsynligheden for at deltage i uddannelse d' , $P^{d'|0d'}(\mathbf{X})$. Så længe (2) og (3) ovenfor holder, gælder følgende også

$$E[Y_0 | P^{d'|0d'}(\mathbf{X}), d = d'] = E[Y_0 | P^{d'|0d'}(\mathbf{X}), d = 0] = E[Y_0 | P^{d'|0d'}(\mathbf{X})] \quad (4)$$

over det fælles »support«,

$S_p = \text{Supp}(P^{d'|0d'}(\mathbf{X}) | d = d') \cap \text{Supp}(P^{d'|0d'}(\mathbf{X}) | d = 0)$. Fælles support betyder således bare, at man kan finde en ikke-deltager for hver deltager med samme sandsynlighed for at deltage. Denne nye variabel, $P^{d'|0d'}(\mathbf{X})$, ændrer den betingede middelværdi antagelse i (2) til (4), der sammen med (3)

nu er de eneste betingelser, der skal gælde for at identificere den gennemsnitlige effekt af uddannelse d' blandt de, som deltog i d' .

Ovenstående antager, at $P^{d'|0d'}(\bullet)$ er kendt for den enkelte. Da dette selvsagt sjældent er tilfældet, må den estimeres, hvorfor dimensionalitetsproblemet blot skifter fra estimationen af $E[Y|X]$ til estimationen af $E[d=d'|X]$. I matching-litteraturen estimeres den sidste oftest vha. enten en logit eller en probit. Selvom vi således re-introducerer funktionelle former, estimeres hovedligningen stadig ikke-parametrisk. Rent faktisk behøver vi ikke at ramme den »sande« parametriske form af $P^{d'|0d'}(\bullet)$, så længe vi blot sikrer os, at den stadig balancerer attributterne, X , mellem deltagere og ikke-deltagere.

I praksis benyttes ofte følgende meget simple algoritme, når matching implementeres. Den valgte algoritme hedder *nearest neighbor*-algoritmen, og ideen bag den er formelt at »parre« observationer, der har (næsten) samme værdi af $P^{d'|0d'}$ og vægte disse par på en måde, så den ønskede effekt/parameter findes – her den gennemsnitlige effekt af deltagelse blandt dem, som deltog, TT .

Matching algoritme:

- 1 Fra gruppen af deltagere i $d=d'$ trækkes en tilfældig observation og denne fjernes fra gruppen af tilbageblevne deltagere.
- 2 Til denne observation findes den kontrolperson, $d=0$, hvis balancing score ligger nærmest, og der formes et par med deltageren.
- 3.a Kontrolpersonen slettes fra gruppen af potentielle kontrolpersoner.
- 3.b Kontrolpersonen beholdes i gruppen af potentielle kontrolpersoner.
- 4 1-3 gentages til der ikke er flere deltagere.
- 5 Gennemsnittet af Y beregnes i den matchede kontrolgruppe, og dette sammenlignes med gennemsnittet i gruppen af deltagere i $d=d'$.

Trin 3.a: Variansen estimeres blot som summen af de empirisk observerede varianser på Y i deltager gruppen og den *matchede* kontrolgruppe.

Trin 3.b: Den samme observation kan potentielt optræde *flere* gange i kontrolgruppen! Dette skal der selvfølgelig tages højde for ved beregning af variansen på Y .

Matching med eller uden tilbagelægning (bias-variants-afvejning)?

3.a er at foretrække, så længe der er »nok« kontrolobservationer med lignende karakteristika (dvs. så længe der er *langt* flere kontrolpersoner end deltagere). Jo flere observationer, jo mindre varians på estimatet. Hvis ikke der er tilstrækkelig mange kontrolpersoner, vil 3.a ikke kunne balancere de observerbare attributter, $\mathbf{X}$, og 3.b bør derfor benyttes.

6.2 Valg af estimator ved VEU-evaluering

Evalueringsstudier – også studier, hvor man har adgang til eksperimentelt data – hviler alle på ikke-testbare antagelser. Disse antagelsers plausibilitet afhænger selvfølgelig af en række ting. Generelt skal det her understreges, at der ikke eksisterer en *magic bullet*, der kan bruges i enhver tænkelig situation, og som fratager økonometrikeren ansvaret for at tænke sig om! Det er altså ikke sådan, at der i den statistiske litteratur eksisterer en estimator, som vil være det bedste valg i enhver kontekst. Det optimale valg af estimator afhænger af det datamateriale, man har til rådighed, og af, hvad der skal evalueres.

Som økonometriker eller evaluator er det nødvendigt at gøre sig klart, at effekter er *heterogene*. For det første resulterer dette i, at der er andre parametre af umiddelbar interesse end blot TT diskuteret ovenfor. Fx kunne det potentielt være interessant ikke kun at kigge på, hvad effekten var af d' for de, som deltog i d' , relativt til en situation, hvor de valgte ikke at deltage, $d=0$, men også hvad effekten var af uddannelse d' blandt de, som deltog i d' relativt, til deltagelse i d'' . For det andet er denne heterogenitet af effekter også at vigtig at holde sig for øje, når man bruger og fortolker mere konventionelle økonometriske estimators, der for langt de flestes vedkommende antager en *common treatment effect*.

Matching har i forhold til tidligere benyttede estimators inden for evalueringsstudier den yderligere umiddelbare fordel, at teknikken eksplicit tvinger evaluatoren til at sammenligne sammenlignelige individer. Benyttet korrekt illustrerer metoden meget ofte den manglende brugbarhed blandt ikke-deltagere, som ellers går ubemærket hen ved andre estimators.

Matching *er* krævende, for så vidt angår datamængde og -kvalitet. En eksplicit definerende antagelse er, at *alle* forhold, der måtte tænkes at påvirke både selektionen ind i et VEU-program og efterfølgende arbejdsmarkedsforhold, observeres i data. Det vil sige, at i konstruktionen af **X** skal der tilføjes både virksomhedsspecifikke forhold og individspecifikke forhold. Oftest fremføres argumenter mod matching-analyser, at man ikke i registre som de danske har tilstrækkelige mål for karakteristika såsom motivation og evne, og at specielt disse to mål er pivotale for både deltagelsandsynligheden og den efterfølgende beskæftigelsessituation, hvorfor matching-resultater vil være skævvredne. Argumentet holder dog kun i det omfang, at disse karakteristika ikke er korrelerede med allerede observeret adfærd på arbejdsmarkedet inkluderet i **X** og derigennem taget højde for¹⁴.

6.3 Praktisk implementering af VEU-studiet

Analysen af VEU-programmerne foretages i stil med analysen fra Det Økonomiske Råds Efterårsrapport 2002 vedrørende evalueringen af de arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger i Danmark. I første omgang vil der blive fokuseret på effekten af VEU på individer, der starter i et uddannelsesforløb i løbet af det første kvartal 1996. Så »treatment« bliver at have mødt op til et givet VEU-program i første kvartal 1996 i forhold til et scenarium, hvor personen havde valgt ikke at deltage i første kvartal af 1996, *men* muligvis senere. Problemet med identifikation og tolkning af parameteren fra effektanalysen vil så blive stort set identisk med den fra aktiveringslitteraturen i Europa: I en verden, hvor kursusdeltagelse er »on-going«, skal effekten af deltagelse her tolkes som effekten af at deltage i dette kvartal mod at udskyde beslutningen om deltagelse til næste kvartal.

Bemærk også, at vi som nævnt ovenfor vil måle effekten af at *møde op* på et givet kursus. Jf. tabellerne 4.3 og 5.3, hvor der var et ikke-ubetydeligt omfang af frafald på især kurser af den almene type. Umiddelbart kan effekten synes mindre interessant sammenlignet med effekten af at *gennemføre og bestå* et VEU-forløb. Men at bortsortere de frafaldne og de, som ikke består, vil skævvride vores resultater al den stund, at vi ikke kan identificere den tilsvarende gruppe af ikke-deltagerne, der ville være drop-

pet ud, hvis de havde startet på et VEU-forløb, se fx Heckman, Smith & Taber (1998) for yderligere diskussion af denne problemstilling. Da man fra kursusudbyders side næppe heller kan (eller bør) designe instrumenter, der vil tvinge deltagere til at gennemføre påbegyndte kurser, vil vores estimerede parameter også være (en af de) den interessante, og den kan så tolkes som effekten af at stille VEU-kurser til rådighed for gruppen af beskæftigede voksne.

Vi har som tidligere anført valgt at fokusere udelukkende på kurser med start i første kvartal af 1996 hhv. 2000. Dette valg er foretaget, da mange (for analysen) centrale variabler registreres hos Danmarks Statistik ultimo november, hvilket igen medfører, at jo længere væk kursusstart kommer fra november, jo større usikkerhed må man fæstne til de beregnede effekter¹⁵. Som følge af denne fokusering vil de analyserede kurser ikke helt svare til gennemsnitlige årlige kursusportefølje. Det bevirker fx, at kurser inden for bygge- og anlægsindustrien vil være overrepræsenteret (omkring halvdelen disse påbegyndes i første kvartal af et år, omkring en tredjedel af alle industri- og HK-kurserne har start i første kvartal, hvorimod »kun« en fjerdedel af Masteruddannelserne har kursusstart her. Dog er der *ingen* diplomkurser repræsenteret i vores analyser, da disse alle har kursusstart i tredje kvartal i de respektive år).

Sandsynligheden for at deltage i en VEU-aktivitet estimeres ved hjælp af probitmodeller. Disse anvendes til for hver enkelt person at predikere sandsynligheden for at deltage i et kursus givet de inkluderede attributter. Herefter foretages Nearest Neighbor matching som angivet ovenfor, *uden* tilbagelægning af kontrolpersoner. Kontrolgruppen er i alle tilfælde så stor, at det ikke er noget problem at finde gode matches. Således implementeres »common support«-kravet ved at kræve, at deltagelsessandsynligheden for en ikke-deltager ligger mindre end 0.005 fra en given deltagers sandsynlighed for deltagelse, og i flere tilfælde anvendes et snævrere bånd. Dette implicerer, jævnfør diskussionen ovenfor, at vi minimerer bias, og omkostningen i form af øget varians på effektestimaterne er til at overse.

Estimationerne foretages således, at for hver delpopulation og hvert udfald, der beregnes effekter for, estimeres en separat probit. For eksempel estimeres en probit for faglærtes deltagelse i erhvervsrettede kurser, hvor

populationen er afgrænset til kun at omfatte faglærte, der deltager i erhvervsrettede kurser, og faglærte ikke-deltagere.

7 Resultater

I det følgende gennemgås først resultaterne af effektberegningerne for 1996-kohorten, som jo kan følges gennem længst tid. I det omfang, at resultaterne for 2000-kohorten afviger fra det første sæt resultater, vil disse blive inkluderet. Gennemgangen er selektiv, idet der er alt for mange resultater til at præsentere dem alle i denne rapport. De væsentligste resultater og afvigelser fra de generelle mønstre er dog gennemgået¹⁶.

Der er fire sæt resultater, nemlig et, som måler effekten på den årlige beskæftigelsesgrad, et, som måler effekten på årsindkomsten, et, som måler timelønnen, og et, som måler effekten på den akkumulerede studieårstilvækst, STÅ.

Igen skal det her pointeres, at de gennemgåede effekter nedenfor skal tolkes som effekterne af at påbegynde et VEU-kursus. Disse rapporterede effekter er *netto-effekter*. Hvis, hvad der vil vise sig nedenfor, en initial deltagelse i VEU fx resulterer i *yderligere* kursusaktivitet senere hen (en fremtidig øget STÅ), skal effekterne, som disse efterfølgende kurser måtte have på fremtidig løn og beskæftigelse, tolkes som *indirekte* effekter. Der er altså ikke forsøgt at udsondre de *direkte* effekter af det initiale kursus påbegyndt i 1996 hhv. 2000, se Simonsen & Skipper (i tryk) for yderligere diskussion af denne terminologi og problemstilling.

7.1 Resultater af matching-analysen for Almen VEU

For hele populationen gælder det, at deltagere oplever et *mindre fald* i beskæftigelsesgraden på 6 procentpoint omkring deltagelsen.¹⁷ Denne effekt kan formodentlig henføres til det faktum, at en andel af deltagerne i disse kurser modtager SVU og derfor træder ud af arbejdsmarkedet som følge af den midlertidige uddannelsesorlov. Under alle omstændigheder er de tilbage på arbejdsmarkedet igen efter 2½-3 år, jf. tabel 7.1.¹⁸

Tabel 7.1 Beskæftigelseseffekt, Almene Kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
1996	-0,05	0,02
1997	-0,07	0,02
1998	-0,04	0,02
1999	-0,01	0,02
2000	0,01	0,02
2001	0,02	0,02
2002	0,01	0,03

Kigger vi på den efterfølgende deltagelse i VEU-systemet, er der en klar tendens til et øget »forbrug«. Målt som akkumulerede STÅ (fra 1996 og frem) er deltagerne efter tre år oppe på et kvart årsværk.¹⁹ Der er altså tale om, at en initial kontakt med voksen- og efteruddannelsessystemets almene kurser medfører en øget tendens til også i fremtiden at benytte sig af mulighederne for uddannelse. Dette forklarer også den vedvarende forringede beskæftigelsessituation fra tabel 7.1. – i det omfang, at kursusdeltagerne fortsat modtager SVU, vil de stadig ikke stå fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet.

Tabel 7.2 Akk. STÅ-effekt, Almene Kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
1996	0.18	0.01
1997	0.23	0.01
1998	0.25	0.02
1999	0.28	0.02
2000	0.29	0.02
2001	0.29	0.02
2002	0.30	0.02

Denne øgede deltagelse i uddannelsessystemet har dog ikke nogen umiddelbar langsigtet konsekvens på lønnen for deltagerne.

Tabel 7.3 Timelønseffekt, Almene Kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. Fejl
1996	-14.34 [-10%]	4,28
1997	-12.55 [-9%]	5,14
1998	-1.24 [-1%]	4,51
1999	0.00 [0%]	5,71
2000	-3.30 [-2%]	6,38
2001	2.12 [1%]	6,50
2002	-1.58 [-1%]	5,97

Anm.: Tallene i kantede parenteser angiver procentændring.

I den udførte analyse er der foretaget en opsplitning af deltagerne i en række dimensioner, dvs. at analyserne er gentaget efter en opdelinger mellem offentlige og privat ansatte, mellem mænd og kvinder, mellem forskellige uddannelsesniveauer og endelig på brancheniveau. Endvidere er analysen foretaget på et tværsnit af deltagere i år 2000.²⁰ Populationen af deltagere i almen VEU-forløb er dog ikke stor nok til, at mulige forskelle mellem undergrupperne fremtræder. For alle undergrupper af data gælder det, at parameterestimerterne er noget nær identiske, og at usikkerheden ofte er af samme størrelsesorden som den estimerede effekt. Disse er derfor ikke medtaget i indeværende rapport, men kan rekvireres ved henvendelse til rapportens forfattere.

Tabel 7.4 Beskæftigelseseseffekt, Almene Kurser, Alle, 2000-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
2000	-0,09	0,02
2001	-0,05	0,02
2002	-0,05	0,02

Tabel 7.5 Akk. STÅ-effekt, Almene Kurser, Alle, 2000-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
2000	0,15	0,01
2001	0,18	0,01
2002	0,19	0,01

Tabel 7.6 Timelønseffekt, Almene Kurser, Alle, 2000-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
2000	-7,50 [-5%]	3,30
2001	-3,52 [-2%]	3,78
2002	-7,76 [-5%]	4,46

Anm.: tallene i parentes angiver procentændring.

7.2 Resultater af matching analysen for Erhvervsrettede VEU

Denne del af VEU har et noget større deltagelsesomfang end de almene uddannelser. Således er vores stikprøve af deltagere her på 6.001 individer mod 600 i analysen af almene kurser, jf. tabel 5.2.

Kigger vi på effekten af deltagelse på beskæftigelsesgraden, er der her en initial positiv effekt – mellem 1-1,5 procentpoint – som fortsætter over hele den fulgte periode, se tabel 7.7. Denne effekt skal sammenholdes med den forholdsvis beskedne varighed af disse erhvervsrettede kurser på syv arbejdsdage. Kigger vi på effekten af deltagelse på deltagernes timeløn, er der intet som helst, der tyder på, at denne skulle påvirkes af denne type programmer, jf. tabel 7.8.

Tabel 7.7 Beskæftigelseseffekt, Erhvervsrettede kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
1996	0,01	0,00
1997	0,01	0,01
1998	0,01	0,01
1999	0,02	0,01
2000	0,01	0,01
2001	0,01	0,01
2002	0,02	0,01

Dette sidste resultat er dog ikke ensbetydende med, at den enkelte deltagers produktivitet ikke sagtens kan være forbedret som følge af deltagelsen i disse erhvervsrettede forløb. En mulig årsag til det manglende udslag på timelønnen vil være situationen, hvor virksomheden er (lokal) monopsonist, og dermed er ene om at efterspørge de erhvervede faglige kvalifikationer. Et sådan scenario vil resultere i, at den såkaldte 'match-kvalitet' mellem den ansatte og virksomheden, som følge af den ansattes opnåede kvalifikationer på VEU, vil stige, og den ansattes beskæftigelsessituation forbedres. Men da virksomheden er ene om at efterspørge de erhvervede kvalifikationer (lokalt) på arbejdsmarkedet, vil den (potentielle) øgede produktivitet som følge af deltagelse alene tilfalde virksomheden som øget produktivitet, jf. Acemoglu & Pischke (1999).

Tabel 7.8 Timelønseffekt, Erhvervsrettede Kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl
1996	-0,53 [0%]	1,11
1997	0,41 [0%]	1,29
1998	1,62 [1%]	1,30
1999	0,99 [0%]	1,37
2000	0,25 [0%]	1,54
2001	1,13 [1%]	1,59
2002	-0,31 [0%]	1,69

Endelig følger billedet fra almen VEU med over til de erhvervsrettede uddannelser, når vi kigger på akkumulerede studieår, jf. tabel 7.9: Deltagelse ser ud til at lede til yderligere deltagelse på længere sigt. Dog er niveauet for akkumuleret STÅ kun en tredjedel sammenlignet med de almen uddannelser, og en væsentlig del af denne stigning, de første 0.05 årsværk, akkumuleres allerede det første år.

Tabel Akk. STÅ-effekt, Erhvervsrettede Kurser, Alle, 1996-kohort

7.9

År	Effekt	Std. fejl.
1996	0,05	0,00
1997	0,06	0,00
1998	0,06	0,00
1999	0,07	0,00
2000	0,07	0,00
2001	0,08	0,00
2002	0,08	0,00

Sammenholder vi effekterne på akkumuleret STÅ med de fundne positive beskæftigelseseffekter ovenfor, fremgår det også, at de *initiale* positive beskæftigelseseffekter ikke overstiger den tid, den enkelte kursist bruger under uddannelse. Således svarer de fundne effekter af uddannelsen til godt to arbejdsuger det første år, hvorimod den positive beskæftigelseseffekt tilsvarende er på tre ekstra dage hvert år over hele perioden på de syv år.²¹ Selv om effekten af deltagelse dermed ikke opvejer de initiale tabte antal arbejdsdage fra virksomhedens synspunkt, kan disse fundne effekter selvfølgelig ikke umiddelbart sidestilles med tabt produktivitet for den enkelte virksomhed. Der kan selvsagt ikke laves en umiddelbar sammenligning mellem dette resultat, og hvad man ofte i evalueringslitteraturen omkring aktive arbejdsmarkedsprogrammer har kaldt »locking-in«-effekter.

Selv om stikprøven for de erhvervsrettede kurser er stor nok til at tillade en opdeling på de forskellige undergrupper, er der dog INGEN forskel mellem disses udfald. For alle de foretagne opsplitninger af data er billedet det samme: Deltagelse i erhvervsrettede voksenuddannelser resulterer i 1-2 procentpoint højere beskæftigelse, mens der ikke spores nogen effekt på timelønnen overhovedet.

Kigger vi derimod på stikprøven for 2000, er effekterne af deltagelse på beskæftigelsen det første år nu signifikant større end tilsvarende effekt for 1996-kohorten, jf. tabel 7.10.

Tabel 7.10 **Beskæftigelseseffekt, Erhvervsrettede Kurser, Alle, 2000-kohort**

År	Effekt	Std. fejl.
2000	0,02*	0,00
2001	0,02	0,00
2002	0,02	0,01

* indikerer, at værdi er statistisk signifikant forskellig fra tilsvarende effekt i 1996-kohort på 5%-niveau.

Omfanget af kursusdeltagelse er også steget et par procentpoint siden 1996, jf. tabel 7.11:

Tabel 7.11 **Akk. STÅ-effekt, Erhvervsrettede Kurser, Alle, 2000-kohort**

År	Effekt	Std. fejl.
2000	0,07**	0,00
2001	0,07**	0,00
2002	0,08**	0,00

** indikerer, at værdi er statistisk signifikant forskellig fra tilsvarende effekt i 1996-kohort på 1%-niveau.

Endelig fremgår det af tabel 7.12, at deltagelse i erhvervsrettede kurser nu på lidt længere sigt slår positivt ud på timelønnen (effekten er ikke signifikant forskellig fra den fundne effekt i 1996, dog). Sammenholdt med den positive beskæftigelseseffekt fra tabel 7.10 ovenfor resulterer deltagelse i erhvervsrettede kurser i en årlig lønfremgang på næsten 5.000 kr. – eller små 2% – når effekten er slået fuldt igennem (efter tre år)²².

Tabel 7.12 **Timelønseffekt, Erhvervsrettede Kurser, Alle, 2000-kohort.**

År	Effekt	Std. fejl.
2000	1,28 [1%]	1,09
2001	1,96 [1%]	1,40
2002	3,36 [2%]	1,51

7.3 Resultater af matching-analysen for Videregående VEU

Vores stikprøve for denne gruppe af kursister er på 1.369 personer, jf. tabel 5.3. Måske ikke så overraskende resulterer deltagelse i denne type uddannelser i en højere løn. Denne stigning sker jævnt over perioden. Så efter en initial stigning på 10.000 kr. det første år, følges hvert efterfølgende år med en stigning på 5.000 kr.²³ Den estimerede effekt svarer dermed til en gennemsnitlig månedlig lønforhøjelse på godt 900 kr. som følge af deltagelse, eller omkring 4% for denne gruppe. Dette beløb ligger umiddelbart i underkanten af overenskomstfastsatte kvalifikationstillæg for denne type uddannelser, se bl.a. lærernes overenskomst på området. Det skal dog bemærkes, at alternativet uden deltagelse i videregående VEU for en andel af deltagerne nok ville have resulteret i et kvalifikationstillæg under alle omstændigheder.

Tabel 7.13 Årsindkomsteffekter, Videregående Kurser, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl
1996	9,476 [4%]	4,631
1997	12,392 [5%]	5,521
1998	18,904 [7%]	6,199
1999	20,125 [6%]	7,233
2000	14,273 [4%]	8,003
2001	24,844 [7%]	9,886
2002	18,054 [5%]	10,524

Og som ovenfor gælder det igen, at har man først deltaget en gang, så er der en tydelig positiv effekt på fremtidig deltagelse med et niveau, der ligger tæt op ad niveauet fra de almene uddannelsestyper, se tabel 7.14. Dermed skal de fundne positive effekter på årsindkomsten i tabel 7.13 heller ikke tolkes som de direkte effekter af et enkeltstående VEU-kursus,

men indeholder altså også indirekte effekter, der kommer som følge af en efterfølgende øget kontakt med VEU-systemet. Som nævnt i indledningen til dette afsnit er det ikke statistisk muligt at udsondre den direkte effekt fra efterfølgende indirekte effekter.

Tabel 7.14: Akk. STÅ-effekter, Videregående VEU, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
1996	0,16	0,01
1997	0,22	0,01
1998	0,24	0,01
1999	0,26	0,02
2000	0,27	0,02
2001	0,27	0,02
2002	0,27	0,02

De videregående uddannelsesforløb ser dog ikke ud til at slå ud i nogen positiv effekt på deltagernes beskæftigelse med undtagelse af et enkelt år, jf. tabel 7.15. Det vil sige, at til forskel fra de erhvervsrettede kurser så findes der altså her en positiv effekt af deltagelse på lønnen, men ingen effekt på beskæftigelsesniveauet. Så længe de videregående kursers indhold har et mere generelt indhold (i modsætning til et industri- eller virksomhedsspecifikt indhold), er dette også forventeligt, se igen Acemoglu & Pischke (1999): Det enkelte kursus må forventes pga. dets generelle karakter også at ville være af værdi for fremtidige/potentielt nye arbejdsgivere, hvorfor en større del af kursuseffekten tilfalder kursisten. Den virksomhedsspecifikke »match-kvalitet« stiger derfor ikke i samme omfang, som for de mere specifikke kurser.

Tabel 7.15: Beskæftigelseseffekter, Videregående VEU, Alle, 1996-kohort

År	Effekt	Std. fejl.
1996	0,02	0,01
1997	0,04	0,01
1998	0,02	0,01
1999	0,02	0,01
2000	0,00	0,01
2001	0,01	0,02
2002	0,00	0,02

Igen er der til rapporten udarbejdet et sæt resultater med opsplitninger af resultaterne på offentlige hhv. privat ansatte, mænd hhv. kvinder, og initiale uddannelsesniveau. Eneste nævneværdige resultat af denne opsplitning synes at være, at selv om privatansattes deltagelsesomfang i videregående VEU er dobbelt så stort som offentlige ansattes målt som akkumuleret STÅ²⁴, så synes ansatte i den private sektor ikke i samme omfang at opnå lønfordele som ansatte i den offentlige sektor; se det medfølgende appendiks. Dette resultat skyldes formentligt, at konsekvensen af deltagelse i videregående VEU ikke er indarbejdet i centrale overenskomster på det private område i samme omfang som for offentligt ansatte grupper.

Endelig er analysen af de videregående uddannelsesforløb analyseret for 2000-kohorten også, jf. tabel 7.16-18 nedenfor. I modsætning til 1996-kohorten findes der tillige med de positive effekter af deltagelse på lønnen også positive beskæftigelseseffekter nu. Disse effekter er dog ikke statistisk signifikant forskellige fra effekterne fundet i 1996.

Tabel 7.16 Årsindkomsteffekter, Videregående Kurser, Alle, 2000

År	Effekt	Std. fejl
2000	7,852 [3%]	3,103
2001	14,081 [5%]	3,831
2002	12,931 [4.%]	4,164

Tabel 7.17 Akk. STÅ-Effekter, Videregående Kurser, Alle, 2000

År	Effekt	Std. fejl.
2000	0,15	0,00
2001	0,20	0,01
2002	0,22	0,01

Tabel 7.18 Beskæftigelseseffekter, Videregående Kurser, Alle, 2000

År	Effekt	Std. fejl.
2000	0,01	0,01
2001	0,02	0,01
2002	0,02	0,01

7.4 Resultater af matching-analysen for private kurser

Tabel 7.19 viser resultatet for deltagelse i private kurser. Som tidligere angivet har vi ikke den store tiltro til disse effekter, og i øvrigt er der for få deltagere til, at der kan opdeles på sektor, uddannelsesniveau, eller branche.

Tabel 7.19 Effekten af VEU på forskellige udfald, private kurser, alle deltagere

Variabel	Effekt	Std.fejl
Lønindkomst 2000, kr.	9.563	11.595
Lønindkomst 2001, kr.	23.262	13.866
Lønindkomst 2002, kr.	18.646	15.141
Akk. STÅ, 2000	0,00	0,00
Akk. STÅ, 2001	0,01	0,01
Akk. STÅ, 2002	0,01	0,02
Besk. grad, 2000	0,05	0,02
Besk. grad, 2001	0,09	0,03
Besk. grad, 2002	0,08	0,03

Anm.: Fremhævede værdier er signifikant forskellige fra 0 på 5%-niveau.

8 Konklusion og diskussion

Denne rapport har analyseret effekten og oplevet udbytte af deltagelse i VEU-kurser på den efterfølgende løn, beskæftigelse og STÅ-tilvækst. For så vidt angår de estimerede effekter af de erhvervsrettede og videregående VEU-kurser på individniveau, bemærkes det, at disse er i meget høj overensstemmelse med prædiktionerne fra den internationale »training«-litteratur, se eksempelvis Bishop (1997) og Acemoglu & Pischke (1999): Selvom kurser som de danske har en grad af generalitet over sig/er industrispecifikke og ikke kun er virksomhedsspecifik uddannelse (hvilket ville føre til, at virksomheden *alene* ville høste gevinsten som den stigende produktivitet fra kurserne medfører), så kan man sagtens observere situationer, hvor en øget produktivitet som følge af deltagelse *alene* eller i vid udstrækning tilfalder virksomhederne og *ikke* giver udslag i højere løn, hvilket i indeværende analyse observeres for gruppen af erhvervsrettede kurser.

Ud over den åbenlyse grund med asymmetrisk information (det er ikke umiddelbart for andre virksomheder at observere den enkelte ansattes produktivitet), så argumenteres der internationalt også for, at hver enkelt medarbejder har en specifik sammensætning af evner, viden, færdigheder og uddannelse, og at denne sammensætning vil være mere efterspurgt/i højere kurs hos den nuværende arbejdsgiver end hos konkurrenter. Det kan altså formodes, at den enkelte arbejdsgiver investerer i kurser for sine medarbejdere, hvor hvert enkelt kursus i et stort omfang er generelt, men sammensætningen er virksomhedsspecifik, og at disse generelle kurser *ikke* resulterer i nogen øget lønindkomst for deltagerne. Som nævnt ovenfor vil en sådan situation i stedet slå ud i en bedre match-kvalitet og dermed en

forbedret forventet beskæftigelsessituation for deltagerne i denne type kurser.

Modsætningsvis forventes det ikke, at kurser med en generel undervisningsplan, som de videregående typer analyseret her, nødvendigvis vil forbedre deltagernes beskæftigelsessituation, men i første omgang må de forventes at påvirke den enkelte deltagers værdi på arbejdsmarked og dermed den enkeltes løn.

Endeligt var der en (umiddelbart) nedslående udvikling at spore blandt deltagerne i kurser af almen karakter, dvs. kurser på folkeskoleniveau, hf-kurser og andre kurser på gymnasialt niveau. Deltagerne i disse typer uddannelser var, på trods af deres lavere initiale uddannelsesniveau, ikke en mere marginaliseret gruppe på arbejdsmarkedet end den konstruerede kontrolgruppe, hvilket kunne være en mulig forklaring på det fundne »negative« resultat. Tværtimod var der tale om en gruppe, der sammenlignet med de valgte kontrolgruppemedlemmer havde en højere lønindkomst og større tilknytning til arbejdsmarkedet inden det påbegyndte kursusforløb. Endvidere lå de også højere i de virksomhedsspecifikke lønfordele end den valgte kontrolgruppe. En mulig forklaring kunne derfor i stedet være den, at deltagerne i denne type uddannelsesaktivitet bruger VEU-systemet som springbræt til helt at skifte karriere. Det er dermed også muligt, at netop denne type voksenuddannelse har et meget stort 'forbrugs-aspekt' som beskrevet i Heckman (1976) – en mulig effekt af VEU, som indeværende analyse ikke beskæftiger sig med.

Et andet aspekt ved de offentligt støttede uddannelses- og kursusprogrammer under VEU, der heller ikke er forsøgt indarbejdet i analysen, er effekter af deltagelse på virksomheds- og samfundsmæssige niveauer. Hvor effekter på virksomhedsniveau må forventes at være positive, er det mindre åbenlyst, hvad de aggregerede effekter på samfundsøkonomien er. Umiddelbart kunne man forvente på et arbejdsmarked som det danske med forholdsvis frie muligheder for ansættelser og opsigelser, at virksomheders incitament til at investere i efteruddannelse af medarbejderne af især den mere generelle karakter ikke ville være stort nok til at nå et socialt optimalt niveau i fraværet af den statslige støtte. Mod dette argument taler dog den forholdsvis kompakte lønstruktur på det danske arbejdsmarked, se Acemoglu & Pischke (1999, a) for en diskussion af denne problemstilling. At

vurdere de samfundsmæssige effekter af disse voksen- og efteruddannelsesprogrammer vil kræve en viden om en lang række parametre, såsom dødvægtstabet fra finansieringen af disse kurser over skatten, substitutionselasticiteter mellem forskellige typer af arbejdskraft, hvorledes konkurrencen om arbejdspladserne påvirkes af det øgede uddannelsesniveau i den samlede befolkning (såkaldte generelle ligevægtseffekter) osv. En sådan vurdering må således være op til fremtidige udredninger og forskning.

Endeligt skal det her igen understreges, at de estimerede effekter i denne analyse kun vedrører populationen, som deltog. Det vil sige, at den beregnede gennemsnitlige effekt kun er gældende for den valgte stikprøve. Umiddelbart kan denne parameter ikke generaliseres til at gælde en større del af befolkningen uden yderligere (strengere) antagelser. I det omfang, at deltagere selekterer ind på VEU på baggrund af deres forventede gevinster ved deltagelse, må det antages, at jo mindre VEU er, jo større er det forventede udbytte blandt deltagerne, og jo større VEU er, jo mindre er det forventede udbytte blandt deltagerne. En stor gruppe af AMU-kurser, altså uddannelser med erhvervsrettet indhold, er tidligere blevet effektevalueret, hvor fokus i analysen var på effekten af deltagelse blandt gruppen af deltagere på *marginen* til at deltage, se Rosholm & Skipper (2003). Denne gruppe af deltagere havde eksempelvis et væsentlig lavere udbytte af deltagelse end den gennemsnitlige population af deltagere fra indeværende udredning. Ønskes der således information om konsekvenserne af enten at udvide eller at mindske omfanget af VEU, er sådanne studier af informativ karakter. Desværre har intet i data muliggjort en sådan beregning til denne rapport.

Bilag 1

Tabeller

Tabel B1.1 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	20,6	1203	1261
Ja, i høj grad	30,2	1762	1881
Ja, i nogen grad	25,8	1503	1594
Nej	23,4	1362	1406
I alt	100,0	5830	6142

Tabel B1.2 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	37,8	2222	2353
Ja, i høj grad	27,8	1631	1752
Ja, i nogen grad	18,9	1109	1181
Nej	12,2	713	719
Ikke relevant	3,4	197	179
I alt	100,1	5872	6184

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden som
B1.3 kunne bruges i andre job? Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	20,8	1202	1266
Ja, i høj grad	27,3	1578	1680
Ja, i nogen grad	27,6	1597	1703
Nej	22,7	1316	1355
Ikke relevant	1,7	98	91
I alt	100,1	5791	6095

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden i øvrigt inden for
B1.4 Deres arbejdsområde eller fag? Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,1	1233	1314
Ja, i høj grad	28,6	1675	1799
Ja, i nogen grad	24,6	1437	1530
Nej	24,0	1401	1420
Ikke relevant	1,8	104	96
I alt	100,1	5850	6159

Tabel Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Vægtede tal.
B1.5 Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	31,8	1868	1980
Ja, i høj grad	26,0	1528	1645
Ja, i nogen grad	22,9	1348	1461
Nej, næsten ikke	6,4	374	383
Nej, slet ikke	6,6	385	402
Lærte ikke noget	0,3	19	18
Ikke relevant	6,0	354	299
I alt	100,0	5776	6188

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.6 virke til, at De får lyst til at lære mere? Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,4	1244	1307
Ja, i høj grad	33,0	1921	2042
Ja, i nogen grad	23,9	1390	1472
Nej	21,2	1232	1273
Ikke relevant	0,7	40	40
I alt	100,2	5827	6134

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.7 virke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Vægtede tal.
Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	9,4	544	549
Ja, i høj grad	18,4	1057	1106
Ja, i nogen grad	20,1	1156	1210
Nej	50,7	2918	3114
Ikke relevant	1,5	85	88
I alt	100,1	5760	6067

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.8 virke til, at De får bedre jobmuligheder? Opdelt efter ansættelse.
Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke rele- vant	I alt	Vægtet antal	Bereg- nings- grund- lag
Offentlig ansatte	9,0	15,7	23,4	50,5	1,4	100,0	2432	2708
Privat ansatte	11,8	19,2	25,0	43,2	0,9	100,1	2776	2869

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.9 virke til, at De får bedre mulighed for at bevare Deres arbejde? Op-
delt efter ansættelse. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke rele- vant	I alt	Vægtet antal	Bereg- nings- grund- lag
Offentlig ansatte	8,1	14,2	20,6	55,5	1,6	100,0	2431	2711
Privat ansatte	10,6	19,6	24,4	43,9	1,5	100,0	2787	2876

Tabel B1.10 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem bedre evne til at sam- arbejde? Opdelt efter køn. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Offentligt ansatte	9,8	20,4	25,4	44,4	100,0	2471	2750
Privat ansatte	8,4	16,3	21,2	54,0	99,9	2824	2916

Tabel B1.11 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	38,8	28,7	19,4	11,4	1,7	100,0	5334	5711
Selvstændige	39,9	27,1	19,4	10,4	3,2	100,0	222	208
Ledige/aktiverede	19,7	12,5	10,4	26,1	31,3	100,0	316	265
I alt	37,8	27,8	18,9	12,2	3,4	100,1	5871	6184

Tabel B1.12 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden i øvrigt inden for Deres arbejdsområde eller fag? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	21,4	29,4	24,9	23,0	1,2	99,9	5313	5686
Selvstændige	22,5	30,4	25,2	20,4	1,5	100,0	220	207
Ledige/aktiverede	14,5	14,5	17,8	41,7	11,5	100,0	318	266
I alt	21,1	28,6	24,6	24,0	1,8	100,1	5851	6159

Tabel B1.13 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	20,3	30,6	26,1	23,0	100,0	5301	5674
Selvstændige	26,3	32,1	22,9	18,7	100,0	218	205
Ledige/aktiverede	21,8	23,1	22,2	33,0	100,1	312	263
I alt	20,6	30,2	25,8	23,4	100,0	5831	6142

Tabel 1.14 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	21,3	33,4	24,0	20,7	0,6	100,0	5289	5662
Selvstændige	21,9	32,2	26,0	17,9	2,0	100,0	217	204
Ledige/aktiverede	21,4	25,8	20,5	31,2	1,1	100,0	320	268
I alt	21,4	33,0	23,9	21,2	0,7	100,2	5826	6134

Tabel B1.15 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre jobmuligheder? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	10,5	17,6	24,2	46,6	1,1	100,0	5220	5590
Selvstændige	9,4	14,6	21,7	44,1	10,2	100,0	216	203
Ledige/aktiverede	15,0	19,7	24,8	38,4	2,1	100,0	312	261
I alt	10,7	17,6	24,2	46,1	1,5	100,1	5748	6054

Tabel B1.16 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at de får bedre mulighed for mere uddannelse? Opdelt efter arbejdsmarkedsstatus. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Lønmodtagere	9,3	18,3	20,3	51,0	1,1	100,0	5231	5603
Selvstændige.	7,7	18,2	14,5	52,0	7,6	100,0	218	205
Ledige/aktiverede	13,4	19,8	20,0	44,0	2,8	100,0	310	259
I alt	9,4	18,4	20,1	50,7	1,5	100,1	5760	6067

Tabel B1.17 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Opdelt efter uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	33,6	25,0	17,8	17,7	5,7	99,8	977	842
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	37,7	25,0	22,1	10,7	4,5	100,0	451	416
Faglærte	39,5	28,6	18,0	11,1	2,7	99,9	2261	2351
KVU	40,9	22,5	21,1	12,9	2,6	100,0	330	359
MVU/bachelor	39,0	30,0	18,7	10,2	2,0	99,9	1182	1500
LVU	36,7	31,7	20,9	9,0	1,8	100,1	473	612
I alt	38,1	27,9	18,9	12,0	3,2	100,1	5675	6080

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden i øvrigt inden for
B1.18 Deres arbejdsområde/fag? Opdelt efter uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	18,8	23,6	23,7	32,2	1,7	100,0	974	839
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	22,1	29,1	27,1	18,8	2,8	99,9	451	416
Faglærte	21,0	29,8	23,5	24,4	1,4	100,1	2255	2345
KVU	21,0	26,1	23,6	27,9	1,4	100,0	326	355
MVU/bachelor	24,0	30,5	25,8	18,4	1,3	100,0	1174	1490
LVU	20,5	33,1	28,0	17,2	1,3	100,1	471	609
I alt	21,3	28,9	24,5	23,6	1,5	99,8	5652	6054

Tabel Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Opdelt efter
B1.19 uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej, næsten ikke	Nej, slet ikke	Lærte ikke noget	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	27,3	21,5	20,1	7,9	8,0	0,9	14,4	100,1	982	846
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	28,3	28,8	24,9	4,2	6,3	0,8	6,7	100,0	456	420
Faglærte	34,9	24,6	21,8	6,8	6,8	0,2	4,9	100,0	2262	2352
KVU	34,8	23,0	27,9	5,1	7,9	0,0	1,2	99,9	327	356
MVU/bachelor	32,2	30,1	24,5	5,6	5,3	0,1	2,2	100,0	1183	1500
LVU	28,0	31,3	27,5	5,1	6,0	0,2	2,0	100,1	471	610
I alt	31,9	26,0	23,2	6,3	6,6	0,3	5,7	100,0	5680	6084

Tabel B1.20 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for at beholde Deres arbejde? Opdelt efter uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	10,6	15,8	18,2	50,0	5,4	100,0	961	828
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	6,8	15,7	23,1	49,6	4,8	100,0	447	412
Faglærte	11,1	19,9	23,7	42,5	2,8	100,0	2201	2289
KVU	8,0	20,2	22,9	46,6	2,3	100,0	322	351
MVU/bachelor	5,6	12,2	19,0	60,3	2,9	100,0	1159	1471
LVU	6,8	11,6	25,0	53,6	3,0	100,0	467	604
I alt	9,0	16,6	21,8	49,2	3,4	100,0	5558	5955

Tabel B1.21 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Opdelt efter uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	11,2	14,6	20,3	52,4	1,5	100,0	964	831
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	8,4	20,1	18,1	51,6	1,8	100,0	450	415
Faglærte	9,9	20,5	21,8	46,4	1,4	100,0	2209	2298
KVU	8,4	21,2	16,9	51,5	2,0	100,0	319	347
MVU/bachelor	8,7	16,6	18,3	54,7	1,6	99,9	1162	1475
LVU	4,2	14,3	18,3	61,9	1,4	100,1	463	600
I alt	9,2	18,2	20,0	51,2	1,5	100,1	5567	5966

Tabel B1.22 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem mere selvtillid? Opdelt efter uddannelsesniveau. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ufaglærte	13,9	22,0	22,2	41,9	100,0	978	843
Almen-/erhvervs-gymnasial udd.	10,3	19,4	25,4	45,0	100,1	454	418
Faglærte	13,2	22,8	23,9	40,0	99,9	2249	2339
KVU	13,6	18,4	28,5	39,4	99,9	329	358
MVU/bachelor	11,9	19,7	24,3	44,1	100,0	1169	1482
LVU	5,6	16,7	27,2	50,6	100,1	468	605
I alt	12,2	21,0	24,3	42,4	99,9	5647	6045

Tabel B1.23 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem mere selvtillid? Opdelt efter køn. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Mænd	10,8	18,8	24,0	46,4	100,0	2847	2986
Kvinder	13,6	23,7	24,4	38,3	100,0	2995	3162
I alt	12,3	21,3	24,2	42,3	100,1	5842	6148

Tabel B1.24 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Opdelt efter køn. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Mænd	19,1	31,8	24,5	23,8	0,9	100,1	2840	2981
Kvinder	23,5	34,1	23,3	18,7	0,5	100,1	2987	3153
I alt	21,4	33,0	23,9	21,2	0,7	100,2	5826	6134

Tabel B1.25 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får større arbejdsglæde? Opdelt efter køn. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Mænd	10,1	25,5	29,0	33,9	1,4	99,9	2830	2973
Kvinder	13,8	28,8	25,7	29,6	2,1	100,0	2982	3150
I alt	12,0	27,2	27,3	31,7	1,8	100,0	5811	6123

Tabel B1.26 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for at beholde Deres arbejde? Opdelt efter køn. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Mænd	10,4	18,2	24,1	44,3	3,1	100,1	2807	2946
Kvinder	7,9	15,0	19,3	53,5	4,3	100,0	2946	3112
I alt	9,1	16,5	21,7	49,0	3,7	100,0	5753	6058

Tabel B1.27 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	19,2	24,0	28,5	28,3	100,0	216	176
25-34 år	21,2	32,3	24,2	22,3	100,0	1261	1297
35-54 år	21,5	30,5	26,1	21,9	100,0	3425	3674
55-64 år	17,2	27,7	26,2	29,0	100,1	930	995
I alt	20,6	30,2	25,8	23,4	100,0	5831	6142

Tabel B1.28 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som kunne bruges i andre job? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	19,1	25,4	28,7	23,3	3,5	100,0	218	177
25-34 år	24,8	25,7	26,6	21,1	1,9	100,1	1253	1287
35-54 år	20,7	28,6	27,9	21,7	1,1	100,0	3400	3646
55-64 år	15,8	24,8	27,4	28,7	3,3	100,0	920	985
I alt	20,8	27,3	27,6	22,7	1,7	100,1	5790	6095

Tabel B1.29 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	37,8	22,2	17,8	17,2	5,0	100,0	216	176
25-34 år	38,9	25,1	17,3	13,3	5,5	100,1	1266	1302
35-54 år	38,5	28,5	19,3	11,3	2,3	99,9	3453	3703
55-64 år	33,9	30,0	19,8	12,6	3,9	100,2	936	1003
I alt	37,8	27,8	18,9	12,2	3,4	100,1	5872	6184

Tabel B1.30 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre jobmuligheder? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	19,2	22,7	21,4	35,9	0,8	100,0	217	176
25-34 år	13,3	22,3	24,7	38,8	0,9	100,0	1248	1283
35-54 år	10,4	17,1	26,1	45,3	1,1	100,0	3369	3615
55-64 år	6,1	11,8	17,2	61,3	3,7	100,1	915	980
I alt	10,7	17,6	24,2	46,1	1,5	100,1	5748	6054

Tabel B1.31 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får mere interessant arbejde? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	16,6	21,0	17,7	42,9	1,8	100,0	219	178
25-34 år	11,0	22,1	21,5	43,6	1,9	100,1	1257	1291
35-54 år	9,5	18,6	21,7	48,7	1,4	99,9	3418	3668
55-64 år	6,7	15,6	16,8	58,0	2,9	100,0	926	993
I alt	9,6	19,0	20,7	48,9	1,8	100,0	5820	6130

Tabel B1.32 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får højere løn? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	11,2	8,6	12,9	65,5	1,8	100,0	215	175
25-34 år	3,8	8,0	12,2	73,7	2,4	100,1	1249	1286
35-54 år	3,6	4,8	11,5	78,6	1,5	100,0	3416	3664
55-64 år	2,1	2,5	10,5	81,4	3,6	100,1	928	994
I alt	3,7	5,3	11,5	77,5	2,1	100,1	5808	6119

Tabel B1.33 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Opdelt efter alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
18-24 år	24,9	30,3	18,7	24,6	1,5	100,0	218	177
25-34 år	23,9	33,6	22,7	19,2	0,6	100,0	1259	1293
35-54 år	21,9	33,3	24,0	20,4	0,5	100,1	3424	3673
55-64 år	15,1	31,6	26,2	25,7	1,3	99,9	925	991
I alt	21,4	33,0	23,9	21,2	0,7	100,2	5826	6134

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.34 virke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Opdelt efter
alder. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Bereg- nings- grund- lag
18-24 år	18,7	16,7	22,5	40,2	1,9	100,0	218	177
25-34 år	11,6	21,1	19,4	46,8	1,2	100,1	1249	1281
35-54 år	9,3	18,2	20,9	50,5	1,1	100,0	3383	3633
55-64 år	4,7	15,7	17,4	59,1	3,1	100,0	910	976
I alt	9,4	18,4	20,1	50,7	1,5	100,1	5760	6067

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen medvirkede til eller kan medvirke
B1.35 til, at De får lyst til at lære mere? Almen voksenuddannelse. Vægtede
tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	24,8	65	55
Ja, i høj grad	35,1	92	76
Ja, i nogen grad	23,2	61	45
Nej	14,3	37	32
Ikke relevant	2,6	7	6
I alt	100,0	262	214

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem mere selvtillid? Almen
B1.36 voksenuddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	20,7	53	41
Ja, i høj grad	29,7	77	63
Ja, i nogen grad	23,5	61	48
Nej	26,2	68	58
I alt	100,1	259	210

Tabel B1.37 Mener De, at kurset/undervisningen medvirkede til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Almen voksenuddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	18,9	49	36
Ja, i høj grad	28,5	75	62
Ja, i nogen grad	20,8	54	41
Nej	29,9	78	68
Ikke relevant	1,9	5	6
I alt	100,0	261	213

Tabel B1.38 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Almen voksenuddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	15,9	40	30
Ja, i høj grad	25,1	63	56
Ja, i nogen grad	23,2	58	48
Nej	35,9	91	72
I alt	100,1	252	206

Tabel B1.39 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som kunne bruges i andre job? Almen voksenuddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	20,0	51	41
Ja, i høj grad	27,2	70	56
Ja, i nogen grad	24,6	63	52
Nej	18,6	48	42
Ikke relevant	9,7	25	18
I alt	100,1	257	209

Tabel B1.40 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Almen voksenuddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,3	55	47
Ja, i høj grad	12,8	33	26
Ja, i nogen grad	19,4	50	41
Nej	28,6	74	63
Ikke relevant	18,0	46	33
I alt	100,1	258	210

Tabel B1.41 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	23,9	146	137
Ja, i høj grad	27,8	169	166
Ja, i nogen grad	26,4	161	156
Nej	22,0	134	127
I alt	100,1	610	586

Tabel B1.42 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	32,7	201	195
Ja, i høj grad	24,3	149	149
Ja, i nogen grad	16,3	100	97
Nej	19,0	117	107
Ikke relevant	7,7	47	42
I alt	100,0	614	590

Tabel B1.43 Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	24,9	153	146
Ja, i høj grad	20,5	126	128
Ja, i nogen grad	18,8	115	116
Nej, næsten ikke	7,4	46	42
Nej, slet ikke	9,8	60	58
Lærte ikke noget	0,5	3	3
Ikke relevant	18,1	111	97
I alt	100,0	614	590

Tabel B1.44 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	22,4	136	130
Ja, i høj grad	29,7	181	176
Ja, i nogen grad	24,6	149	143
Nej	22,9	139	131
Ikke relevant	0,5	3	3
I alt	100,1	608	583

Tabel B1.45 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	13,7	83	74
Ja, i høj grad	20,2	121	120
Ja, i nogen grad	20,6	124	119
Nej	45,0	271	261
Ikke relevant	0,5	3	3
I alt	100,0	602	577

Tabel B1.46 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem mere selvtillid? Erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	15,9	97	90
Ja, i høj grad	20,3	124	122
Ja, i nogen grad	23,0	140	137
Nej	40,8	250	239
I alt	100,0	611	588

Tabel B1.47 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	42,1	77	84
Ja, i høj grad	37,3	68	78
Ja, i nogen grad	16,5	30	34
Nej	4,2	8	9
I alt	100,1	183	205

Tabel B1.48 Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	34,3	64	73
Ja, i høj grad	26,3	49	55
Ja, i nogen grad	23,7	44	50
Nej, næsten ikke	6,0	11	11
Nej, slet ikke	5,5	10	11
Lærte ikke noget	0,0	0	0
Ikke relevant	4,1	8	8
I alt	99,9	186	208

Tabel B1.49 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	43,4	80	90
Ja, i høj grad	25,4	47	56
Ja, i nogen grad	12,8	24	26
Nej	13,6	25	25
Ikke relevant	4,9	9	10
I alt	100,1	185	207

Tabel B1.50 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som kunne bruges i andre job? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	42,3	78	86
Ja, i høj grad	34,8	64	75
Ja, i nogen grad	15,8	29	30
Nej	4,6	8	9
Ikke relevant	2,6	5	5
I alt	100,1	184	205

Tabel B1.51 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden i øvrigt inden for Deres arbejdsområde eller fag? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	39,5	73	81
Ja, i høj grad	31,6	58	67
Ja, i nogen grad	14,4	27	29
Nej	12,0	22	24
Ikke relevant	2,5	5	5
I alt	100,0	185	206

Tabel B1.52 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem bedre evne til at samarbejde? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	15,5	28	29
Ja, i høj grad	25,7	47	52
Ja, i nogen grad	23,8	43	49
Nej	35,0	64	74
I alt	100,0	182	204

Tabel B1.53 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden om ledelse og organisation? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	27,1	50	53
Ja, i høj grad	20,0	37	43
Ja, i nogen grad	22,5	41	47
Nej	30,4	56	62
I alt	100,0	184	205

Tabel B1.54 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem nye kontakter? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	25,6	47	52
Ja, i høj grad	28,1	52	58
Ja, i nogen grad	25,0	46	52
Nej	21,3	39	44
I alt	100,0	184	206

Tabel B1.55 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem større selvtillid? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	22,4	41	44
Ja, i høj grad	28,2	52	58
Ja, i nogen grad	22,5	41	47
Nej	27,0	50	57
I alt	100,1	184	206

Tabel B1.56 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får højere løn? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	15,1	27	30
Ja, i høj grad	13,8	25	27
Ja, i nogen grad	21,4	39	46
Nej	47,3	85	94
Ikke relevant	2,4	4	5
I alt	100,0	180	202

Tabel B1.57 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får mere interessant arbejde? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	24,2	45	46
Ja, i høj grad	28,2	52	59
Ja, i nogen grad	19,6	36	43
Nej	26,4	49	55
Ikke relevant	1,5	3	3
I alt	99,9	185	206

Tabel B1.58 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for at beholde Deres arbejde? Videregående voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	15,7	29	31
Ja, i høj grad	18,4	33	37
Ja, i nogen grad	21,9	40	45
Nej	37,0	67	76
Ikke relevant	7,0	13	14
I alt	100,0	182	203

Tabel B1.59 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Privat voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	11,3	179	190
Ja, i høj grad	20,4	323	341
Ja, i nogen grad	26,4	417	449
Nej	41,8	660	707
I alt	99,9	1579	1687

Tabel B1.60 Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Privat voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	30,7	489	525
Ja, i høj grad	24,3	387	425
Ja, i nogen grad	22,4	356	392
Nej, næsten ikke	6,8	108	112
Nej, slet ikke	8,5	135	143
Lærte ikke noget	0,3	5	5
Ikke relevant	7,0	111	98
I alt	100,0	1591	1700

Tabel B1.61 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Privat voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	37,7	601	641
Ja, i høj grad	28,4	453	496
Ja, i nogen grad	16,7	266	290
Nej	11,2	179	181
Ikke relevant	5,9	94	94
I alt	99,9	1593	1702

Tabel B1.62 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som kunne bruges i andre job? Privat voksen- og efteruddannelse.

Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,6	341	362
Ja, i høj grad	26,7	422	460
Ja, i nogen grad	25,7	405	439
Nej	22,5	354	366
Ikke relevant	3,5	55	57
I alt	100,0	1577	1684

Tabel B1.63 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Privat voksen- og efteruddannelse.

Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,0	332	358
Ja, i høj grad	32,8	520	556
Ja, i nogen grad	23,3	369	399
Nej	21,1	335	350
Ikke relevant	1,8	29	30
I alt	100,0	1585	1693

Tabel B1.64 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Privat voksen- og efteruddannelse.

Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	7,6	119	127
Ja, i høj grad	16,0	251	265
Ja, i nogen grad	18,2	286	305
Nej	53,5	839	904
Ikke relevant	4,7	74	75
I alt	100,0	1569	1676

Tabel B1.65 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som direkte kunne bruges i Deres job på daværende tidspunkt? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	39,9	1284	1380
Ja, i høj grad	29,4	948	1025
Ja, i nogen grad	20,8	669	727
Nej	9,9	319	343
I alt	100,0	3220	3475

Tabel B1.66 Bruger De det, De lærte, i Deres nuværende arbejde? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	34,4		1194
Ja, i høj grad	29,0		1011
Ja, i nogen grad	24,5		863
Nej, næsten ikke	5,6		195
Nej, slet ikke	4,6		159
Lærte ikke noget	0,3		9
Ikke relevant	1,5		44
I alt	99,9		3475

Tabel B1.67 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden, som kunne bruges i andre job? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	18,2	575	625
Ja, i høj grad	26,6	841	910
Ja, i nogen grad	30,2	954	1044
Nej	25,1	793	832
I alt	100,1	3163	3411

Tabel B1.68 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem viden i øvrigt inden for Deres arbejdsområde eller fag? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	21,0	671	728
Ja, i høj grad	31,1	995	1077
Ja, i nogen grad	27,3	873	945
Nej	20,7	662	703
I alt	100,1	3201	3453

Tabel B1.69 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikationer? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	18,8	602	651
Ja, i høj grad	31,0	994	1080
Ja, i nogen grad	27,6	886	954
Nej	22,7	728	778
I alt	100,1	3210	3463

Tabel B1.70 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem bedre evne til at samarbejde? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	9,1	293	316
Ja, i høj grad	18,8	601	645
Ja, i nogen grad	24,2	775	847
Nej	48,0	1538	1651
I alt	100,1	3207	3459

Tabel B1.71 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til at lære mere? Virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	20,2	644	692
Ja, i høj grad	33,5	1068	1164
Ja, i nogen grad	24,2	771	841
Nej	22,1	704	741
I alt	100,0	3187	3438

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.72 virke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Virksom-
hedsintern voksen- og efteruddannelse. Vægtede tal. Procent

	Procent	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Ja, i meget høj grad	7,8	244	260
Ja, i høj grad	17,6	554	595
Ja, i nogen grad	21,0	661	708
Nej	53,7	1692	1838
I alt	100,1	3151	3401

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem gode faglige kvalifikati-
B1.73 oner? Opdelt efter kursustlængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Bereg- nings- grund- lag
Til og med 4 uger	19,1	29,8	26,9	24,2	100,0	5009	5355
5-12 uger	32,1	31,2	17,9	18,8	100,0	535	514
Mere end 12 uger	28,0	43,4	16,2	12,4	100,0	154	141
I alt	20,6	30,3	25,8	23,3	100,0	5698	6010

Tabel Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem færdigheder/viden som
B1.74 kunne bruges i andre job? Opdelt efter kursustlængde. Vægtede tal.
Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke rele- vant	I alt	Væg- tet an- tal	Bereg- nings- grund- lag
Til og med 4 uger	19,2	27,0	28,5	24,0	1,2	99,9	4971	5313
5-12 uger	32,3	27,9	20,8	13,6	5,4	100,0	536	513
Mere end 12 uger	28,0	34,3	23,4	12,6	1,8	100,1	156	143
I alt	20,7	27,3	27,6	22,7	1,6	99,9	5663	5969

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.75 virke til, at De får bedre jobmuligheder? Opdelt efter kursuslængde.

Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	8,2	16,2	24,6	49,5	1,5	100,0	4922	5265
5-12 uger	28,1	27,7	20,2	22,9	1,1	100,0	536	514
Mere end 12 uger	23,5	28,1	20,0	25,7	2,7	100,0	155	142
I alt	10,5	17,7	24,1	46,3	1,5	100,1	5613	5921

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.76 virke til, at De får større arbejdsglæde? Opdelt efter kursuslængde.

Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	10,9	26,9	28,2	32,6	1,4	100,0	4988	5336
5-12 uger	19,9	27,2	22,6	26,3	4,0	100,0	531	509
Mere end 12 uger	17,9	36,4	17,9	22,9	4,9	100,0	156	143
I alt	12,0	27,2	27,4	31,7	1,8	100,1	5675	5988

Tabel Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan med-
B1.77 virke til, at De får mere interessant arbejde? Opdelt efter kursuslængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	8,0	18,3	20,9	51,4	1,5	100,1	4994	5341
5-12 uger	21,1	23,2	18,5	33,7	3,6	100,1	532	511
Mere end 12 uger	17,5	25,7	23,0	30,4	3,4	100,0	156	143
I alt	9,5	18,9	20,7	49,1	1,7	99,9	5683	5995

Tabel B1.78 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får højere løn? Opdelt efter kursuslængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	2,6	4,4	10,9	80,3	1,7	99,9	4996	5342
5-12 uger	11,9	8,6	15,0	60,9	3,6	100,0	528	506
Mere end 12 uger	8,7	20,6	17,9	47,7	5,1	100,0	150	138
I alt	3,7	5,2	11,5	77,6	2,0	100,0	5673	5986

Tabel B1.79 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får lyst til mere uddannelse? Opdelt efter kursuslængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	20,0	33,6	24,0	21,9	0,6	100,1	4999	5344
5-12 uger	33,2	28,8	21,5	15,4	1,1	100,0	539	516
Mere end 12 uger	26,3	38,2	18,3	16,6	0,6	100,0	155	142
I alt	21,4	33,2	23,6	21,1	0,6	99,9	5692	6002

Tabel B1.80 Mener De, at kurset/undervisningen har medvirket til eller kan medvirke til, at De får bedre mulighed for mere uddannelse? Opdelt efter kursuslængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	Ikke relevant	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	7,7	17,2	19,8	53,9	1,6	100,2	4947	5291
5-12 uger	22,3	25,1	20,9	31,1	0,7	100,1	525	503
Mere end 12 uger	18,5	34,6	21,6	24,0	1,2	99,9	153	140
I alt	9,3	18,4	19,9	50,9	1,5	100,0	5625	5934

Tabel B1.81 Synes De, at kurset/undervisningen gav Dem mere selvtillid? Opdelt efter kursuslængde. Vægtede tal. Procent

	Ja, i meget høj grad	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej	I alt	Vægtet antal	Beregningsgrundlag
Til og med 4 uger	10,7	20,2	24,6	44,6	100,1	5019	5363
5-12 uger	23,9	25,5	22,6	28,0	100,0	533	511
Mere end 12 uger	20,6	42,9	16,9	19,6	100,0	153	140
I alt	12,2	21,3	24,2	42,4	100,1	5705	6014

Litteratur

Acemoglu, D. og J. Pischke (1999): Beyond Becker: Training in Imperfect Labor Markets. *Economic Journal*, 109: 112-142.

Acemoglu, D. og J. Pischke (1999a): The Structure of Wages and Investment in General Training. *Journal of Political Economy*, 107(3): 539-572.

Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet & Finansministeriet (1999): *Mål og Midler i Offentligt Finansieret Voksen- og Efteruddannelse*.

Becker, G.S. (1964): *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education*. Columbia University Press, New York.

Bishop, J. (1997): What We Know about employer-provided training: a Review of the Literature. *Research in Labor Economics* 16: 19-87.

Card, D. og Sullivan (1988): Measuring the Effect of Subsidized Training Programs on Movements In and Out of Employment. *Econometrica*, 56(3):497-530.

Eklund, S. og J. Wandall (1992): *VUS. Resultater og perspektiver. Evaluering af lov om voksenuddannelsesstøtte*. København: Danmarks Lærershøjskole & Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning.

Heckman, J. (1976): A Life-cycle Model of Earnings, Learning, and Consumption. *Journal of Political Economy*, 84, 11-44.

Heckman, J.; R. LaLonde og J. Smith (1999): The Economics and Econometrics of Active Labor Market Programs. I: A. Ashenfelter & D. Card, eds. *Handbook of Labor Economics, Vol. 3, Elsevier Science, Amsterdam*, pp. 1865-2097.

Heckman, J.; J. Smith og C. Taber (1998): Accounting for Dropouts in Evaluations of Social Programs. *The Review of Economics and Statistics*, 80(1), 1-14.

Jensen, P.: P.J. Pedersen, N. Smith og N.C. Westergaard-Nielsen (1991): *Labour market training – evaluation of the effects on unemployment and wages*. Working Paper 91-3, Centre for Labour Economics.

Kluve, J. og C.M. Schmidt (2002): Can Training and Employment Subsidies Combat European Unemployment? *Economic Policy* 35: 411-448.

Larson, A. (1994): *VUS-effekten på længere sigt. Evaluering af lov om voksenuddannelsesstøtte*. København: Forskningscenter for Voksenuddannelse.

Lechner, M. (1999): Earnings and Employment Effects of Continuous Off-the-job Training in East Germany after Unification. *Journal of Business & Economic Statistics* 17: 74-90.

Leuven, E. (2005): The Economics of Private Sector Training: a Survey of the Literature. *Journal of Economic Surveys* 19 (1): 91-111.

Lynch, L. (1992): Private-Sector Training and the Earnings of Young Workers. *American Economic Review* 82 (1): 299-312.

Martin, J.P. og D. Grubb (2001): What Works and for Whom: A review of OECD Countries' Experiences with Active Labour Market Policies. *Swedish Economic Policy Review* 8: 9-56.

Rosholm, M. og L. Skipper (2003): *Is Labour Market Training a Curse for the Unemployed?* Evidence from a Social Experiment, IZA Discussion Paper 716.

Simonsen, M. og L. Skipper (*forthcoming*): The Costs of Motherhood: An Analysis Using Matching Estimators, *Journal of Applied Econometrics*.

Westergaard-Nielsen, N.C. (1993): *The effects of labour market training programmes where initial conditions differ*. Working Paper 93-3. Centre for Labour Economics.

Summary

The effects and perceived benefits of participation in adult education, re-education and further education on an individual level

Issued March 2006

by

Jens Clausen, akf

Anne Larson, Danmarks Pædagogiske Universitet

Michael Rosholm, akf & Aarhus Universitet

Lars Skipper, akf

The aim of this analysis is to provide information on the effects and perceived benefits of participation in adult education, re-education and further education (VEU) for those participating in these activities in Denmark. As far as the impact study is concerned, effect is measured on the basis of the subsequent level of employment, earnings and increase in number of study years, i.e. future educational activities. These analyses are carried out on the basis of registry-based data on a 10 per cent representative random sample of the Danish population from Statistics Denmark. A total of 8,599 people were interviewed, equivalent to a response rate of 59.5 per cent. Data from the 2004 user survey have been weighted in the analysis to allow for the over and under representation of certain groups among the interviewees. In this part of the analysis, the

main focus is on the perceived effects in relation to work and continued education or training.

The background for the study is the fact that the Tripartite Committee on Lifelong Skills Enhancement and Education and Training for All in the Labour Market – whose job it is to provide the basis for further dialogue between the Danish government and representatives of the labour market regarding the possibilities for furthering a goal of lifelong skills enhancement and education and training for everyone – has financed a number of studies, all dealing with various aspects of VEU. This report presents the findings of one of these studies, and is to be used as background material for the Tripartite Committee. The main reason for analysing this subject is to gain an understanding of the demands placed on the Danish labour force as the result of increased globalisation and technological development. In this regard, VEU is an obvious instrument for improving the qualifications level of the labour force. As such, one would expect participants in VEU to be better equipped to keep their jobs than non-participants, insofar as they should be in a better position to satisfy the demands resulting from changes in the labour market. One would also expect, based on the classical human capital theory that earnings are determined by the level of productivity (Becker 1964), that employees who have participated in VEU – insofar as participation in VEU raises productivity – are in a position to earn a higher hourly wage.¹ Finally, one would expect that participation in VEU would make it easier to participate in VEU in the future, and this aspect is naturally an important consideration when quantifying the effects on earnings and employment. It is also the case that participation in VEU – which in Denmark is for the most part state-financed and can be both general or company-specific – generates some incentives for the company to hold on to the employee. It is possible that the wage profile is designed in such a way that any pay increases are not implemented immediately after the completion of VEU participation, but at a later time. This gives grounds for an analysis that observes the drop-out variable over a longer period, after the completion of VEU participation. In this report, we analyse the effects of VEU participation for up to seven years after the commencement of a VEU course of study.

It is important to point out that we only analyse partial effects, i.e. effects at an individual level. Consequently, we do not cover general equilibrium effects. The effects identified or measured at an individual level are therefore not directly transferable to society level.

It is, for instance, possible that participation in VEU actually increases the participant's productivity, but that there are positive externalities for the company as well in connection with the employee's participation in VEU (rub-off effect, knowledge-sharing, team-based bonus payment schemes, etc.). This could mean that the productivity of the entire staff increases (or that it increases for a team in which some have participated in VEU and others have not), and that the individual effects of participation among participants in VEU will be underestimated. This does not, however, mean that the effects of VEU cannot be observed, just that they have to be looked for within the company.

There may also be macro-economic effects which are missed by this analysis. VEU may, for example, lead to increased competition in the labour market, in the form of a greater and/or better qualified labour force. Such effects would be incredibly difficult to measure, both in this and in the other analyses. To the extent that VEU participation involves negative implications, such as the crowding-out of non-participants, any positive individual effects for participants will overestimate the overall socio-economic benefits of VEU.

Finally, it should be noted that we are estimating the average effect of treatment on the treated. Our findings concern only the population of Danes who participated in VEU in 1996 and 2000, respectively. The findings cannot be used for extrapolation where other sectors of the population are concerned without making further assumptions. Generally, it should be assumed that as long as participants select the courses on the basis of (among other things) expected benefits, a reduction in the VEU courses offered would result in a *greater* average benefit (but for a smaller population), while an expansion of VEU courses would probably result in a *smaller* average benefit (but for a larger population).²

Due to these problem areas, it is naturally important to group together this evaluation with effect measurements from the company as a whole and

with the other reports which come under this review programme in order to obtain as full a picture as possible of the consequences of VEU.

The data on VEU participation comes from Statistics Denmark's student registry, which is combined with IDA (Integrated Database for Labour Market Research) in order to obtain various types of background information on participants and non-participants in VEU. The effects of the above-mentioned drop-out variables, level of employment, earnings and additional study years, are calculated using the matching method. In short, this method involves finding an identical twin from among the group of people *not* participating in VEU, for each person participating in VEU. In practice, this twin does not, of course, actually exist, so a non-participant is used who is most similar to the participant. Participants and non-participants are matched on the basis of their background characteristics, and interpretation of the estimated parameters as a causal connection – which means that a connection discovered between a drop-out variable and course participation is not spurious – applies under certain statistical conditions which are discussed in this report.

A distinction is made in the review between the three types of VEU in Denmark: general education, vocational training including EUD (vocational qualification level) and further education. The registry-based part of the analysis has been extended to include private courses in 2000, which also applies to the analysis of the perceived effects that contains a review of the perceived benefits of internal company courses.³

Key findings

The main conclusions of this report are that, as a consequence of participation, all three main types of VEU in Denmark lead to *further* participation among individuals later on. This is particularly the case with general and further education courses. Participation in vocational training courses is found to have a positive influence on the level of employment, but does not have an impact on hourly wages, while the opposite is the case for further education. Here, participation results in a higher hourly wage, but no greater connection to the labour market. Finally, participation in general courses coincides with a fall in both employment and income for the individual participant.

Participation in VEU is especially thought to have an impact in professional and directly work-related areas, and in regard to creating a desire for further training. And this corresponds precisely to the realised effects. Most people interviewed feel that they have gained some professional benefit from their participation in VEU. A total of 77 per cent say that they have acquired, to a greater or lesser extent, good professional qualifications from their participation in VEU. The majority of the VEU activities included in the analysis are professional, and participants in the courses also often feel that they receive professional benefit from their participation. The greater majority of those who have participated in VEU also feel that they have gained some skills/knowledge, which they can use in connection with their work.

Notes

1. This only applies if the acquired improvement in productivity contains a *general* component and is not merely company-specific, see e.g. Acemoglu & Pischke (1999).
2. This argument is further supported by Rosholm & Skipper (2003), where the effects of participation in vocational courses, specifically AMU (Adult vocational training) courses, are evaluated for the population in terms of margin of participation. In this regard, it is found to be far from certain that this population has any financial gain or benefit from their participation in terms of employment.
3. General education activities are not included in this study, neither are individual courses followed at public education institutions (apart from the Danish higher preparatory examination and AVU – general adult education), conferences and overseas education and training programmes.

Noter

1. Nedenstående afsnit bygger på rapporten »Mål og Midler i Offentligt Finansieret Voksen- og Efteruddannelse« udarbejdet af Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet og Finansministeriet, August 1999.
2. Almene og videregående kurser, hvor der modtages SVU, vil dermed være forbundet med et initialt beskæftigelsesfald, da personer på orlov defineres som uden for arbejdsstyrken i registrene. Dette er ikke tilfældet med de erhvervsrettede kurser, hvor arbejdsgiveren modtager VEU-godtgørelse. Her registreres deltagere som beskæftiget under kurset, da de modtager løn fra arbejdsgiver.
3. Bemærk, at i denne terminologi vil et typisk dansk erhvervsrettet kursus som AMU være industrispecifikt og dermed af generel karakter, mens en sammensætning af en række industrispecifikke kurser meget vel kan være virksomhedsspecifik.
4. Lov om voksenuddannelsesstøtte (VUS) fra 1989 havde til formål at give kortuddannede bedre mulighed for at deltage i voksen- og erhvervsuddannelse. Loven indebar en mulighed for delvis kompensation for løntab i forbindelse med deltagelse i voksen- og erhvervsuddannelse i arbejdstiden, idet der blev ydet en støtte svarende til højeste dagpengesats. Loven er senere ophævet.
5. Datamaterialet for år 2000 er suppleret med en survey, som gør det muligt ved hjælp af (forholdsvis strenge) antagelser at residualbestemme deltagelse i privat/intern VEU blandt de adspurgte.
6. Hvis en person har påbegyndt mere end ét kursus i 1. kv. 1996, fokuseres der på det først påbegyndte.
7. Der er ikke tale om en kontrolgruppe i traditionel forstand, men terminologien anvendes her om den gruppe, som anvendes til at konstruere kontrafaktum i forbindelse med beregning af effektmålene, se afsnit 6. Det vil sige, kontrolgruppen består af gruppen af personer i stikprøven, som ikke deltager i VEU i 1. kvartal 1996 (for 1996-kohorten) eller 2000 (for 2000-kohorten).
8. Det er naturligt, at forskellen til kontrolgruppen er størst i 1996; kontrolgruppen er netop udvalgt efter, at de ikke deltager i VEU i 1. kvartal af 1996.
9. I analyserne indgår de manglende oplysninger med værdien 0 samt en indikator for, at variablen mangler for personen.
10. Generel ligevægtsanalyse er stadigvæk relativt underudviklet i både teori og praksis.
11. Den danske oversættelse af det engelske ord treatment til det danske behandling har umiddelbart en lidt kedelig klang og skal i denne sammenhæng selvsagt ikke tages bog-

staveligt. Terminologien inden for dette område af økonometrien bærer i vid udstrækning præg af at være hentet direkte fra bio-statistikken.

12. Denne parameter betegnes i litteraturen ofte som »the effect of Treatment on the Treated«, TT, eller »the Average Treatment Effect on the Treated«, ATET.
13. I tilfældet, hvor effekter af uddannelse varierer fra individ til individ, vil denne parameter ikke være identisk med den forventede effekt af VEU på en tilfældig trukket person fra arbejdsmarkedet.
14. Faktisk grænser argumentet mod matching nogle gange til det skizofrene forstået på den måde, at der til tider argumenteres for, at de påståede attributter ikke fanges i tilstrækkelig omgang gennem betingning på tidligere observeret adfærd, samtidig med at de selv samme attributter skulle påvirke fremtidige udfald i nævneværdigt omfang.
15. Dette argument gælder for alle (ikke-eksperimentelle) estimatorer, vi måtte have anvendt.
16. En Excel-fil med samtlige resultater er tilgængelig ved henvendelse hos forfatterne.
17. I den matchede kontrolgruppe er der faktisk en tendens til, at disse har en højere ledighedsgrad, en lavere løn og liggende længere mod venstre i virksomhedernes lønfordeling, op til første kvartal 1996. Så nedenstående resultat skyldes ikke a priori selektion af 'marginaliseringstruede' beskæftigede ind i uddannelserne.
18. I alle tabeller gælder, at markerede tal angiver, at den fundne effekt er statistisk signifikant på 5%-niveau.
19. Der er i analysen ikke sondret mellem almene, erhvervsrettede eller videregående uddannelsesprogrammer i beregningen af akkumulerede STÅ.
20. Resultaterne er tilgængelig ved henvendelse til rapportens forfattere. De enkelte grupper af deltagere efter opsplitting på brancheniveau er dog så små, at en meningsfyldt analyse ikke kan foretages for de almene kurser, og disse er derfor selvfølgelig ikke rapporteret.
21. Denne type uddannelsesprogrammer, de erhvervsrettede kurser, vil typisk foregå i arbejdstiden, og mens den deltagende beskæftigede modtager lønkomensation fra virksomheden, og dermed figurerer som beskæftiget i registrene fra Danmarks Statistik, vil virksomhederne typisk modtage refusion i perioden svarende til dagpengesatsen.
22. Effekter af deltagelse på årlige lønindkomst er dokumenteret i medfølgende regneark.

23. Langt hovedparten af deltagerne i de videregående uddannelser er enten på ledelses- eller funktionærniveau og dermed typisk månedslønnede, hvorfor der ikke er rapporteret nogen timeløn for denne kursustype. Disse er dog tilgængelige ved henvendelse til forfatterne.
24. Forskellen mellem de to gruppers deltagelse er stærkt signifikant med estimerede t-statistikker på mellem 5 og 8.